

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE (KAMU EKONOMİSİ) ANABİLİM DALI

**SAHRA- ALTI AFRİKASI'NDA EĞİTİMDE YAPILAN ÖZELLEŞTİRMELER VE
EĞİTİM KALİTESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Abdulkadir Hamid Mohamed

Ankara, 2015

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE (KAMU EKONOMİSİ) ANABİLİM DALI

**SAHRA- ALTI AFRİKASINDA EĞİTİMDE YAPILAN ÖZELLEŞTİRMELER VE
EĞİTİM KALİTESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Abdulkadir Hamid Mohamed

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Mustafa Kadir Doğan

Ankara, 2015

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE (KAMU EKONOMİSİ) ANABİLİM DALI

**SAHRA- ALTI AFRİKASINDA EĞİTİMDE YAPILAN ÖZELLEŞTİRMELER VE
EĞİTİM KALİTESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Mustafa Kadir Doğan

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tez Sınav Tarihi: 25/12/2015

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim (12/01/ 2016).

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

Abdulkadir Hamid Mohamed

İmzası

.....

Açıklama

Ben, Abdulkadir Hamid Mohamed, bu tezin yapılan araştırmaların sonucu olduğunu ve herhangi bir derece için herhangi bir kuruma ibraz edilmediğini taahhüt ederim.

İmza.....

Tarih.....

İthaf

Bu çalışmayı, manevi desteğiyle akademik kariyerimde bana yardımcı olan sevgili annem **Warsan Gureye Karshe'** ye ithaf ediyorum.

Teşekkür

Bu araştırmayı başarıyla tamamlamamda bana yardımcı olan tüm kuruluşlara teşekkür ederim. Bu tezi hazırladığım süre içerisinde bana verdiği tüm profesyonel tavsiyelerden ve bu süre içerisinde gösterdiği sabırdan ötürü Ankara Üniversitesi'ndeki Danışman hocam Doç. Dr. Mustafa Kadir Doğan'a teşekkürü bir borç bilirim. Doç Dr. Serdal Bahce' ye de yardımın için çok teşekkür ederim. Hedefime ulaşmam için bu tez çalışmasında yer alan değerli bilgileri ve görüşleriyle her şekilde bana destekte bulunan herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

Kısaltmalar

SSA- Sahra-altı Afrika

EFA- Herkes için Eğitim

UPE- Yaygın ilköğretim

USE: Yaygın ortaöğretim

MDGs: Milenyum kalkınma hedefleri

DEO: Bölge eğitim görevlisi

MoE: Milli Eğitim Bakanlığı

GER: Okullaşma brüt oranı

NER: Net okullaşma oranı

PTR: Stajyer öğretmen oranı

HEI: Yükseköğrenim kurumları

IAE: Uluslar arası Eğitim Yardımı

QA: Kalite Güvencesi

GCE: Genel Eğitim Sertifikası

İÇİNDEKİLER

Açıklama	i
İthaf	ii
Teşekkür	iii
Kısaltmalar	iv
İçindekiler	v
Özet	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.0 Giriş	3
1.1 Eğitimi bir Hak olarak Anlama	4
1.2 Çalışmanın tarihsel arka planı	4
1.2.1 Çalışmanın teorik arka planı	5
1.2.2 Kavramsal arka plan	6
1.3 Problemin açıklanması	6
1.4 Çalışmanın amaçları	7
1.4.1 Çalışmanın genel hedefi/amacı	7
1.4.2 Belirli Hedefler	7
1.5 Araştırma Soruları	7
1.6 Çalışmanın Kapsamı	8
1.6.1 Coğrafi Kapsam	8
1.7 İçerik Kapsamı	8
1.7.1 Zaman Kapsamı	8
1.7.2 Kavramsal Kapsam	8
1.8 Hipotez	8
1.9 Çalışmanın Önemi	8
1.10 İşlemsel Tanımlar	10

İKİNCİ BÖLÜM.....

LİTERATÜR

2.0	Teorik İnceleme	11
2.1	Özelleştirmeye Genel Bakış.....	12
2.2	Özelleştirmenin Değerlendirilmesi	13
2.3	Eğitimin Özelleştirilmesine Genel Bakış.....	15
2.4	Sahra-altı Afrika’da Özelleştirmenin Genel Durumu	19
2.5	Eğitimin kamusalıktan emtiaya dönüştürülmesi.....	21
2.6	Eğitimin Özelleştirilmesinin Etkileri	21
2.7	Eğitim Kalitesi	23
2.8	Sahra-altı Afrika’da Eğitimin Düzenlenmesi ve Kalite Güvencesi	25
2.9	Sahra-altı Afrika’da Kalite Güvence Sorunları	27
2.10	Kapasite Geliştirme Seçenekleri	28
2.11	Türkiye Örneği.....	29
2.12	Çalışmadaki referans ülke Somali	29
2.13	Sonuç.....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE METODOLOJİ

3.0	Araştırma Yöntemi.....	32
3.1	Araştırma kitlesi.....	33
3.2	Numune ve Numune alma Prosedürü	33
3.3	Faydalanılan Araçlar	34
3.4	Araştırma Alanı.....	34
3.5	Araştırma Planı ve Veri Analizi.....	34
3.6	Araştırmanın sınırlılıkları.....	34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
VERİLERİN ANALİZİ, SUNUMU VE YORUMLAMA.....	
4.0 Giriş.....	35
4.1 Çalışmanın Güvenilirliği ve Geçerliliği.....	36
4.2 Ankete katılanlar hakkında	37
4.3 Toplanan Veriler	38
4.4 Özelleştirme ve genel bilgiler	42
4.5 Eğitimin düzenlenmesi ve devlet müdahalesi.....	45
4.6 Özel okulların durumu	47
4.7 Müfredatın içeriği ve pedagojik materyaller.....	48
4.8 Öğretmenlerin çalışma koşulları ve mesleki gelişimleri.....	50
4.9 Yönetim / İdare ve kalite güvencesi.....	53
4.10 Sonuç.....	57
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	
5.0 Giriş.....	59
5.1 Öneriler	63
KAYNAKÇLAR.....	66
OZET (English).....	74
Annex (Özgeçmiş)	76

ÖZET

Bu tez, Sahra-Altı Afrikasında eğitimde yapılan özelleştirmeler ve eğitim kalitesi üzerinde durmaktadır ve bu çalışmanın asıl amacı eğitimde yapılan özelleştirmeler ve eğitim kalitesini araştırmak ve elde edilen sonuçlara bağlı olarak öneriler sunmaktır. Sahra- Altı Afrika'da özel eğitimin birçok önemi ve avantajı olmasına rağmen dikkat edilmesi gereken ve zayıf yönleri de bulunmaktadır.

Bu çalışmada, veri toplamak için bir anket araştırması kullanıldı ve veriler başarıyla toplandı. Toplanan sayısal veriler SPSS (sosyal bilimler istatistik programı) ve Excel programları kullanılarak analiz edildi ve niteliksel veriler için betimsel analizden faydalandı. Araştırmanın anket bölümü Ankara'da yapılmış ve içeriğinde Sahra-altı Afrika üzerinde durulmuştur. Etkin yönetim ve düzenleme eksikliği, düşük kalitede kontrol sistemi ve hem kamusal hem de özel eğitim sağlayan kurumlarda meydana gelen bozulmalar bu çalışmada ele alınan temel bulgular arasında sıralanabilir.

Sunulacak önerileri sıralayacak olursak, eğitim kurumlarına yatırım yapanlar için sıkı önkoşullar konulmalıdır; bu da demek oluyor ki, yeni bir okul kurmanın bir sistem çerçevesi içinde olması gereklidir. Sahra-altı Afrika'daki mevcut özel eğitimin, tüm öğretme-öğrenme süreci içerisinde müfredat ve öğretmenlerin yeterliliği de dahil olmak üzere sıkı bir denetime ve düzenlenmeye ihtiyacı vardır. Eğitimi sağlayan şahıslarla hükümet yetkilileri arasında herhangi bir sözleşmenin olmaması durumunda etkili bir düzenleme yapılması oldukça zor olacaktır. Özelleştirmenin şans eseri meydana geldiği ve aynı zamanda bir yatırım stratejisinden ziyade planlanmış bir misyon için gerçekleştiği görülmektedir. Bu nedenle, eğitimin özelleştirilmesi konusunda, eğitimin erişim ve denkliği ile ilgili olarak önceden belirlenmiş hükümet politikalarının olması gerekir. Eğitim politikaları bu sorunu ağırlaştırmaktadır, bölgedeki mevcut politikaların çoğunda birtakım değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır ve dahası uygun yeni politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Sahra-altı Afrika'ya yapılan Uluslararası Eğitim Yardımı için kapsamlı bir plana ve politikaya, ortak bir yönlendirme komitesine ve Sahra-altı Afrika'da kurulmuş uluslararası işbirliği merkezlerine ihtiyaç vardır.

Yukarıda bahsedilen ihtiyacın karşılanması, aynı projelerin tekrarlanması veya çakışmasını azaltacaktır ve aynı zamanda bu projelerin verimsizliğini ortadan

kaldıracaktır. Bu durumda eğitime bağış yapanlara büyük rol düşmektedir, bu nedenle tek bir talimat ve kontrol ile yapılan yardımların artırılması ve daha geniş bir alana yayılması oldukça büyük fayda sağlayacaktır. Kanunlar çiğnendiği anda ve gerekli müdahale yapılmadığı takdirde ülkede yolsuzluk artacaktır, bu sebeple yolsuzluk azaltılmalı ve ortadan kaldırılmalıdır. Bütün ülkeler, hem özel hem de kamusal eğitim destekçileri için etkili bir kalite güvenlik sistemine ihtiyaç duymaktadır ve bu amaçla etkili bir milli eğitim değerlendirme sistemi oluşturulması kritik bir görev olarak dikkate alınmalıdır. Sahra-altı Afrika'da eğitimdeki temel problem maddi imkansızlıklardır, bu sorunun acil olarak çözülmesi gereklidir. Bu konuda devlet eğitim bütçesini artırmazsa, sorunun ortadan kaldırılması oldukça zor ve zahmetli olacaktır. Okullara tahsis edilen finansal kaynakların ve öğretmenlerin mevcut standartları geliştirecek doğrultuda olması gereklidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.0 Giriş

Sahra-altı Afrika, coğrafi olarak Afrika kıtasında Sahra Çölünün güneyinde yer alır. Politik olarak, tamamen veya kısmen Sahra çölünün güneyinde yer alan tüm Afrika ülkelerini kapsar. Sahra-altı Afrika içerisinde 49 ülke bulunur; Arap yarımadasının bir parçası olarak sayılan Kuzey Afrika'ya (Cezayir, Libya, Mısır, Fas ve Tunus) ters istikamette yer alır. Sudan, Somali, Cibuti, Komoros ve Moritanya coğrafi olarak Sahra-altı Afrika' da yer almasına karşın aynı zamanda Arap toplumunun bir parçasıdır. Sahra-altı Afrika'nın nüfusu 2013 yılında 936.3 milyondur. Birleşmiş Milletler, 2050 yılına kadar bölge nüfusunun yaklaşık olarak 1.5 milyar olacağını tahmin etmektedir. Gayri safi yurtiçi hasıla 2013 itibariyle 1.643 trilyon dolardır, mevcut büyüme oranı ise % 2.3'tür. Sahra-altı Afrika ülkelerinin nüfusunun % 40'tan fazlası 15 yaşından küçük bireylerden oluşmaktadır ve kentsel nüfus oranı yaklaşık olarak % 37'dir.

Öte yandan, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin kabulünden bu yana, eğitimin bir hak olduğu uluslararası ve bölgesel düzeydeki çok sayıda anlaşmayla teyit edilmiştir. Dünyanın genelinde, farklı türlerdeki özelleştirmeler kamusal eğitim sistemini dönüştürmektedir. Değişikliklerin birçoğu genellikle "eğitim reformu" amacı çerçevesinde planlanan politikalardan kaynaklanmaktadır ve eğitim, eşitlik, öğretmenlerin içinde bulunduğu şartlar ve diğer eğitim personeli de dahil olmak üzere geniş bir alana etki etmektedir. Özel eğitimdeki özel sektörü içerisinde kar amaçlı okulları ve düşük ücretli özel okulları barındırmaktadır. Öğrencinin başka bir okul seçme şansı olmaması durumunda eğitimdeki düzensizlikler giderek büyüyecektir.

1.1 Eğitim Bir Hak Olarak Algılanması

“Eğitim bir ayrıcalık değil, insanın hakkıdır.” İnsan hakkı olarak Eğitim:

- Eğitim hakkı ırk, cinsiyet vb. ayrımı gözetmeksizin kanunen verilen bir haktır.
- Devletler eğitim hakkını korumalı, saygı göstermeli ve yerine getirmelidir.
- Eğitim hakkının eksikliğinde veya ihlal edilmesinde devletlerin sorumlu olduğu durumlar vardır.

Ülkelerin büyük çoğunluğu eğitim hakkını tahakkuk eden uluslararası anlaşmalar imzalamış olsa da kaynak, kapasite ve siyasi irade yetersizliğinden dolayı dünyanın dört bir yanında milyonlarca kişi bu haktan mahrum edilmektedir. Sahra-altı Afrika ülkeleri eğitim hakkını henüz kendi ulusal anayasalarına entegre etmedi ve eğitim hakkının hayata geçirilmesini sağlamak için yasal ve idari çerçeve oluşturmadı. Eğitim hakkından tamamen yararlanamayan çocukların ve yetişkinlerin çoğu, ulusal politikalarda genelde geride bırakılan ve toplumun en yoksul ve marjinal kesimine mensup kişilerdir.

1.2 Çalışmanın Tarihsel Arka Planı

1960’ların başında Sahra-altı Afrika’da sömürge döneminin son bulmasıyla birlikte bölgede yaşayan halka su, elektrik, sağlık, eğitim, yol vb. sosyal hizmetler sağlayan güçlü popülist hükümetler ortaya çıktı. Ancak bu hükümetlerin çoğu doğrudan yabancı yatırımlara bağlıydı, bu hizmetlerin yerine getirilebilmesi için bu hükümetler 1980’lerin borç krizinden etkilenmek mecburiyetindeydi çünkü o yıllarda bağışta bulunan ülkeler giderek artan bir şekilde lobi faaliyetleri yürütmekte ve kamusal hizmetleri sınırlayarak, bu hükümetlere bütçesel anlamda baskı yapmaktaydı. Bu durum su ve elektrik gibi büyük alanlardaki sektörlerin 1990’ların sonunda tamamen özelleştirilmesine sebep oldu.

Özelleştirme iki temel türde değerlendirilebilir:

- “İçsel (endojen)” özelleştirme: Bu özelleştirme biçimlerinin içerisinde, kamu sektörünü daha çok işletmeler gibi yapmak için özel sektörden alınan fikirler, teknikler ve uygulamalar yer alır.
- “Eksojen (dışsal)” özelleştirme: Bu özelleştirme biçimleri içerisinde, özel sektör katılımıyla kar amaçlı halk eğitim hizmetlerinin açılması ve halk eğitimiyle ilgili özellikleri tasarlamak, yönetmek ve sunmak için özel sektörün kullanılması yer alır.

En yaygın ve en iyi şekilde yapılandırılmış olan özelleştirme şekli, kamu sektörünün özel sektör gibi hareket etmesi gerektiği vurgulanan ilk sıradaki özelleştirme şeklidir. Özel sektörün kamu sektörü içerisinde faaliyet gösterdiği ikinci sıradaki özelleştirme şekli ise yeni olmasına karşın hızlı büyüyen bir özelleştirme şeklidir. Bu özelleştirme şekilleri birbiriyle çelişkili değil tam tersine birbiriyle ilişkilidir, gerçekten de dış kaynaklı özelleştirme, genellikle önceki içkaynaklı formlarla mümkün olmaktadır.

1.2.1 Çalışmanın Teorik Arka Planı

Eğitim bir sistemdir ve sistem ise birbirini etkileyen ve sosyal bir oluşum meydana getiren unsurlar (alt sistemler) ve aktiviteler bütünüdür. Sosyal düzenin başkalarına göre değişmez kalıpları içerisinde birbiriyle ilişkili olan alt birimlerden oluşur.

Bu çalışmada, aşağıda belirtildiği şekillerde sistemler teorisinden yararlanılmaktadır. İlk olarak teori, verilen bir sistemin ortamdan ayrılması için bir şekilde sınırlı olması gerektiğini iddia eder. Eğitim bir sistem çünkü ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim, tekniköğretim, insan kaynakları yönetimi, hizmet programı yönetimi gibi alt-sistemlerle onu diğer sistemlerden ayıran bir şekilde sınırlanmıştır.

İkinci olarak, sistemin bu düzgün işleyişinin devam ettirilebilmesi için tüm alt sistemlerin birbiriyle uyum içerisinde işlemesi gerekmektedir. Sistem teorisi, eğitim sektöründeki kişilere kolay anlaşılır ve sistematik bir yönetim uygulamasını ve eğitim kalitesini denetlemesini hatırlatarak çalışmaya katkı sağlar.

1.2.2 Kavramsal Arka Plan

Merriam (1998)'a göre, kavramsal arka plan, araştırmacının temel çalışma değişkenlerini ve bu değişkenler arasındaki ilişkiyi gösterdiği çalışmanın bir parçasıdır. Bu çalışmada, eğitimin kalitesini etkileyen faktörler noktasında hükümetlerin, yönetimlerin, merkezi hükümetin ve özel ğretim kurumlarının görevleri değerlendirilmiştir. Bunlar çalışmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır. Bütün ocukların kaliteli eğitim alması için gerekli imkanların sağlanması konusunda ğrenci velilerinin yanı sıra hükümet yetkililerinin ve yerel bölge yönetimlerinin de üzerine düşen bazı görevler vardır. Eğitimde yapılacak düzenleme, gözetim ve kalite güvencesinin olması, kaliteli eğitimin gerçekleştirilmesini kolaylaştıracaktır. Öte yandan, eğitimin kalitesi çalışmanın bağımlı bir parça olarak değerlendirilmelidir

1.3 Problemin Açıklanması

Eğitimin zelleştirilmesi, bazen eğitimin sağlanması noktasında ortaya çıkan boşlukların doldurulması olarak tanımlanmaktadır. Ancak, mevcut durumdaki eğitimde ortaya çıkan zelleştirme trendinin başta ücretsiz eğitimin sağlanılabilirliği ve erişilebilirliği, eğitim fırsatlarının ve eğitim kalitesinin eşitliği olmak üzere eğitim hakkından yararlanma konusundaki olumsuz etkileri ciddi kaygılar uyandırmaktadır.

Eğitimde yapılan özelleştirmenin hem eğitimin kalitesi hem de ülkelerin eğitim sistemi üzerinde etkisi vardır; aynı zamanda kesitsel gelişim unsurlarını da etkilemektedir. Araştırmacı, bu etkinin niçin Sahra-altı Afrika'da meydana geldiğini ve büyüdüğünü ve eğitim kalitesini ve öğrencilerin kabiliyetlerini ne derece etkilemekte olduğunu araştırmaktadır. Bu çalışmada, eğitimde gerçekleştirilen zelleştirmenin Sahra-altı Afrika lkelerindeki eğitim sisteminin, eşitlik ve kullanılabilirlik bakımından ne lde olumsuz etkiler yarattığı incelenecek ve araştırılacaktır.

Hem bireyler hem de toplum, eğitim hakkından yararlanmaktadır. İnsan, toplumsal ve ekonomik gelişim için gereklidir ve aynı zamanda kalıcı barışın ve sürdürülebilir ekonomi için de önemli bir unsurdur. İnsanların sahip oldukları kabiliyetlerin tam anlamıyla geliştirilmesinde ve bireysel ve toplumsal refahın sağlanmasında etkili bir araçtır. Kar amaçlı eğitimin ortaya çıkması, insan haklarının ihlal edilmesi anlamına

gelmektedir ve böyle bir hak ihlali söz konusu olduğunda bunu gidermek için çareler aramak zorunda kalınacak.

1.4 Çalışmanın Amaçları

1.4.1 Çalışmanın Genel Hedefi / Amacı

Bu çalışmanın amacı Sahra-altı Afrika'daki eğitimde gerçekleştirilen özelleştirmeler ve eğitimin kalitesini değerlendirmek, Afrika'daki eğitimde özelleştirme trendini ele almak ve eğitimde gerçekleştirilen özelleştirmenin eğitim kalitesi üzerindeki etkilerini araştırmak ile elde edilen sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunmaktır.

1.4.2 Belirli Hedefler

- a) Eğitimde yapılan özelleştirmeler ve eğitim kalitesi incelemek.
- b) Eğitim kalitesi ve erişilebilirliği üzerinde devletin görevlerini belirlemek.
- c) Özel görevli ajanların Sahra-altı Afrika'da nasıl çalışmakta olduğunu, rollerini ve statülerini incelemek.

1.5 Araştırma Soruları

Çalışmada aşağıdaki sorulara cevap bulmak hedeflenmiştir:

- Eğitimde yapılan özelleştirmenin eğitim kalitesi üzerindeki etkileri nedir?
- Eğitim özelleştirmesinin eğitim kalitesini ne derece etkilemektedir?
- Eğitimde yapılan özelleştirmenin toplumsal kalkınma üzerindeki etkisi nedir?
- Eğitimde yapılan özelleştirme öğrencilerin gelecekteki akademik performanslarını nasıl etkileyebilir?
- Sahra-altı Afrika'daki eğitimde gerçekleştirilen hızlı özelleştirme nelere sebep olur?

1.6 Çalışmanın Kapsamı

1.6.1 Coğrafi Kapsam

Gerçekleştirilen bu çalışma Sahra-altı Afrika ülkelerini kapsamaktadır.

1.7 İçerik Kapsamı

Bu çalışmanın içeriğinde eğitimin özelleştirilmesi ve bu özelleştirmenin eğitim kalitesi üzerindeki etkisinden bahsedilmiştir.

1.7.1 Zaman Kapsamı

Bu çalışma, Ekim 2014 ile Temmuz 2015 arasındaki 9 aylık bir süreyi kapsamaktadır.

1.7.2 Kavramsal Kapsam

Bu çalışmada özelleştirmenin eğitimdeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmada aşağıdaki kavramlar üzerinde durulmuştur; kar odaklı okullar, büyüyen pazarın düzenlenmesinde ve durdurulmasında ailelerin görevi ve aynı zamanda devletin sorumlulukları.

1.8 Hipotez

- Eğitimin özelleştirilmesi ile eğitimin genel kalitesi arasında bir ilişki vardır.
- Eğitimin özelleştirilmesi Sahra-altı Afrika ülkeleri arasında değişiklik gösterir.
- Yoksulluğa benzer şekilde özel eğitimin de Sahra-altı Afrika’da kaçınılmaz olduğu yaygın bir problemdir.

1.9 Çalışmanın Önemi

Eğitimde gerçekleştirilen özelleştirmenin toplum üzerindeki etkisini ve büyük oranda gelişmekte olduğun ve ayrıca Sahra-altı Afrika’daki ülkelerin eğitim süreci ve genel hedefleri üzerinde de doğrudan bir etkisi olduğun gözlemlenmektedir. Bu tezde, eğitimde gerçekleştirilen özelleştirmeden en çok kimin etkilendiği ve tam çözümlere nasıl ulaşılacağı gösterilecektir. Özelleştirme eğilimlerinin merkezinde, toplumun tamamına hizmet eden bir kamu malı gibi görülen eğitimden eğitilmiş bireyin, iş verenin ve ekonominin çıkarına hizmet eden “özel” bir eşya gibi görülen eğitime geçiş anlayışı yer almaktadır. Bu çalışmada özelleştirmenin eğitim üzerindeki çeşitli etkileri hakkında kısa tanımlar yer almaktadır. Temel olarak üç önemli kategori üzerine vurgu yapılmıştır; Eğitim, ekonomi ve ülkenin uzun vadeli hedefleri. Yapılan bu çalışma, öğrencilerin gelecekteki beklentilerini göz önünde bulundurarak onlar için ne türde bir okulun en uygun olacağına karar verme konusunda bir referans işlevi görmektedir.

Aynı zamanda, uygulanan öğrenim hakkında ebeveynlerin bilgi edinmelerine yardımcı olmakla beraber kar-odaklı bir okulun çocuklarının geleceği açısından ne gibi olumsuz etkileri olabileceği konusunda da bilgiler sunmaktadır. Bu çalışma, esasen bu örtük piyasanın olumsuz etkilerini vurgulayacak ve bahsedilen ülkelerdeki yönetimlere önerilerde bulunacak ve bu kar amaçlı sözde okulların en iyi şekilde düzenlenebileceği yöntemler hakkında tavsiyeler sunacaktır. Öncelikli olarak bu girişim kadar elde edilen sonuçlar ve tavsiyeler de akademik hedefler için oldukça önemlidir. Bunların aynı zamanda aşağıdaki kişilerin ve kurumların da yararına olacağı düşünülmektedir.

- Hükümetlerdeki karar verme yetkisine sahip kişilerin eğitime: Bu araştırmada, eğitim sistemi ve düzenleme politikaları içerisindeki boşlukları ele alacağız. Bu çalışma, özellikle politika ve eğitim düzenlemeleri içerisindeki endişeler konusunda siyasetçilere fayda sağlayacaktır.
- Okul müdürlerine ve okul sahiplerine: Kendi özel okullarının ve bu okullardaki faaliyetlerin hem gelecek nesiller hem de ülkelerinin gelişimi üzerinde nasıl bir etkisi olacağı konusunda bu çalışma, aydınlatıcı nitelikte olacaktır.
- Velilere: Çocukları için ne tür bir okulun uygun olacağına karar verebilmeleri için sorumluluklarının ve görevlerinin bilincinde olmaları konusunda velilere yardımcı olacaktır.

1.10 İşlemsel Tanımlar

Özelleştirme: Herhangi bir işletmenin, şirketin, büronun, kamu hizmetinin veya kamu malının mülkiyetinin kamu sektöründen (devlet) özel sektöre ya da kar amaçlı veya kar amacı gütmeyen faaliyet gösteren bir işletmeye devredilmesidir.

Eğitim: Branş/egitim için gerekli araçların tedarik edilmesidir.

Halk Eğitimi: Cinsiyet, din, kültür veya sosyal sınıf ayrımı gözetmeksizin herkese açık olan, ücretsiz, kamu tarafından finanse edilen ve yönetilen ve kamu kurumlarınca oluşturulan demokratik hedefler ve ilkeler doğrultusunda değerlendirilen bir sistemdir.

Kalite: Eğitim ve öğretim sisteminin öğrenme hedeflerini karşıladığı; yani bilgi ve becerilerin kazanıldığı ölçüdür.

Özelleştirme: Herhangi bir taşınmazın veya işletmenin devlete ait olan mülkiyetinin özel sektöre devredilmesidir.

Verimlilik: Eğitim/öğretim girişimlerinin öğretim hedeflerini karşıladığı ölçüdür.

Eşitlik: Tarafsızlık, dezavantaj olmaması

Staj: Belirli bir iş için gerekli becerilerin geliştirilmesi

Altyapı: Sınıf, kütüphane, laboratuvar, hela/tuvalet, öğretmenleri gibi tesisleri ifade eder.

Yaygın İlköğretim: Ülkede yaşayan okul yaşındaki bütün çocukları içerisine alan devlet eğitim programı anlamına gelir.

Devlet Destekli: Eğitim materyalleri, öğretmen maaşları, öğrenim ücretleri, okul binalarının bakımı ile ilgili devlet desteği alan ortaöğretim okullarını ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR

Ekonomik, büyüme ve gelişme için, eğitimin önemi ve bu gelişimin bireyler için getirisi hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler açısından büyük dikkat çekmektedir. Son yirmi yılda eğitimin hem teorik hem de deneysel anlamdaki gelişimi, ekonomik kalkınma sürecinde eğitime verilen önemin artırılmasına bağlıdır.

2.0 Teorik İnceleme

Sahra- altı Afrika coğrafi olarak Sahra Çölü'nün güneyinde bulunan Afrika kıtasına ait bir bölgedir. Politik olarak ise, kısmen veya tamamen Sahra'nın güneyinde yer alan bütün Afrika ülkelerini kapsar. Sahra-altı Afrika bölgesi, 49 ülkeden oluşur.

Eğitim konusuyla söze başlayacak olursak, eğitimin önemi günden güne artmaktadır. Sahra-altı Afrika'da ilköğretim kayıtları son on yılda % 57'den % 77'ye çıkmıştır. Kayıt oranlarındaki bu artış, evrensel ilköğretim eğitiminin gerçekleştirilmesi için 1990 yılında Jomtien'de düzenlenen Herkes İçin Eğitim Beyannamesi ve 2000 yılında Dakar'da oluşturulan Milenyum Kalkınma Hedefleri planı sonucu bölgedeki hükümetlerin gayreti ve sorumluluğundan kaynaklanmaktadır. Ancak 2.4'lük küresel ortalamaya kıyasla 5.1'lik bölgesel doğurganlık oranı ve 2030 yılında 1.5 milyar olacağı tahmin edilen nüfus yoğunluğu ile, artan talebi karşılamak amacıyla Sahra-altı Afrika'da yaşayan bütün çocuklara eğitim fırsatı sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, ülkelerin ekonomik bakımdan gelişim sağlayabilmeleri için eğitim önemli bir araç olarak görülmektedir. Bu sebeple, devletlerin çoğu, eğitimi geliştirerek bu sektörde başarılı olmaya çalışmaktadır (Alexander, 2000). Dünyanın genelinde, teknolojik imkanlar ve çağdaş yaşam standartlarında iyi eğitilmiş ve uzman kişilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaçla devletlerin, bünyesinde yaşayan insanların tümü için eğitim imkanı sağlaması ve okullardaki eğitimin kalitesini artırması gerekmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkeler bu hedeflerin gerçekleştirilmesi aşamasında büyük zorluklarla karşılaşmaktadır. Birçok ülkede, hükümetler vatandaşlarına daha iyi eğitim sağlamak için çaba göstermektedir. Kaynaklarının yetersiz olmasından ve eğitim hizmetlerinin yüksek maliyetinden dolayı bu hükümetler bazen büyüyen nüfus, yetersiz okullar, eksik ve düşük kalitede öğretmenler ve yoksul eğitim ortamı gibi zorluklarla karşılaşır (Glewwe, 2002) (Özelleştirmenin eğitim kalitesi ve eşitlik üzerindeki etkileri: 2013 Avrupa Eğitim üzerine Araştırma Dergisi).

2.1 Özelleştirmeye Genel Bakış

Bu konuda bilgi vermek için ilk olarak özelleştirmenin tanımının yapılması gerekir. Belfield ve Levin (2002)'e göre özelleştirme; yönetim, mükellefiyet ve değerlendirmelerin devlet kurumlarının tekelinden özel kurumların tekeline geçmesidir. Daha geniş anlamda tanımlayacak olursak; bir işin, kurumun, temsilciliğin, kamu hizmetinin veya kamu mülkiyetinin kamu (devlet) sektöründen kar amaçlı veya kar amacı gütmeyen faaliyet gösteren özel bir kuruma devredilmesi demektir. Basit anlamda özelleştirmenin devlet sektöründen özel sektöre devredilmesi anlamına gelmesinden ziyade geniş ölçüde, devletin yiyecek ve gerekli şeyleri karşılamasında azalma, devlet sübvansiyonları ve daha fazla deregülasyon ifade etmektedir.

Dünyanın birçok yerinde, devlet tarafından finanse edilen ve devlet tarafından sağlanan eğitim anlayışını değiştirme girişimleri olmuştur. Son zamanlarda yapılan reformlar, merkezi bürokrasileri kaldırıp onların yerine daha çok ebeveynlerin seçimini ve giderek artan okul türleri arasındaki rekabeti ön planda tutan ve başka tekele devredilmiş eğitim sistemleri üzerinde durmaktadır. Bu reformların genellikle, eğitimin günden güne artan bir şekilde “pazarlaştırılması” ve “özelleştirilmesi”ne yol açtığı görülmektedir.

Bu ilkeleri destekleyenler, bu reformlar sayesinde daha verimli ve etkili çok sayıda çeşitli okulların ortaya çıkacağını savunmaktadır. Fakat bu çeşitlilik ve verimlilikler birçok durumda gerçekleşmeyebilir.

Ulusların kalkınması konusunda 1776 yılında Adam Smith, masrafların bir kısmının öğrenci velileri tarafından direkt olarak okullara ödendiği bir eğitim sistemi kavramı önerdi. Smith'e göre, tüm masrafların hükümet tarafından karşılanması durumunda öğretmen, işini ihmal etmeye başlayacaktır. (Smith, 1937).

2.2 Özelleştirmenin Değerlendirilmesi

Özelleştirme, söz konusu endüstriye bağlıdır. Telekom gibi bir endüstri, kar teşvikinin verimliliğin artırılmasına yardımcı olan tipik bir endüstridir. Ancak bunu eğitim, sağlık veya toplu ulaşım gibi endüstrilere uygulamanız durumunda daha az oranda kar amacı güdüyorsunuz demektir. Düzenlemenin niteliğine bağlıdır, çünkü Düzenleyiciler, özelleştirilmiş firmaların / kurumların belirli standartları yakalamasını ve ücretleri düşük tutmasını sağlayabilir mi?

Piyasa çekişmeli mi, rekabet var mı? Özel bir tekel oluşturmak tüketici çıkarlarına zarar verir, fakat piyasada rekabet gücü yüksekse verimlilikten tasarruf sağlanması bakımından faaliyet alanı oldukça geniş olur.

Yapılan çalışmalar, özel piyasa faktörlerinin serbest piyasa rekabetinden dolayı devlete kıyasla daha fazla ürün veya hizmet sunabileceğini göstermektedir. Zaman geçtikçe bu durum ücretlerin düşmesini, kalitenin artmasını, daha fazla seçeneğin oluşturulmasını, bozulmanın azalmasını, bürokrasinin artması ve teslimatın daha da hızlanmasını sağlayabilir.

Özelleştirme taraftarları, özelleştirmenin bazı potansiyel faydaları olduğunu ileri sürmektedir:

Gelişmiş Verimlilik:

Özelleştirme için temel argüman, özel şirketlerin maliyetleri düşürmesi ve daha faydalı olması için kar sağlayacağı bir nedeninin olmasıdır. Hükümet tarafından işletilen bir endüstride çalışıyorsanız yöneticilerin herhangi bir kar payı yoktur. Ancak, özel bir firma kar sağlama amacı güder ve bu yüzden maliyetleri düşürmeyi ve daha etkili olmayı amaçlar.

Siyasi Müdahale Eksikliği:

Hükümetlerin zayıf ekonomik yöneticiler ortaya koyduğu ileri sürülmektedir. Bu yöneticiler, sağlam ekonomi ve ticaret anlayışından ziyade siyasi baskılarla hareket ederler. Örneğin, bir devlet kurumunda ihtiyaçtan fazla verimsiz işçi çalıştırılabilir. Hükümet bu ihtiyaç fazlası işçileri iş kaybına neden olabilecek herhangi bir olumsuz tanıtım olmaması için işten çıkarmak istemez. Bu nedenle, devlete ait işletmelerde genellikle verimliliğin düşmesine neden olan ihtiyaç fazlası işçi çalıştırılır.

Kısa Süreli Bakış:

Hükümetler böyle bir durumu genellikle sonraki seçimler açısından değerlendirir. Bu yüzden, uzun vadede firma yararına olacak altyapısal gelişimlere yatırım yapmak istemez. Çünkü daha çok, seçimlerden önce fayda sağlayacak projelerle ilgilenirler.

Artan Rekabet:

Birden fazla işletmenin endüstriye dahil olmasına imkan sağlandığında, söz konusu pazardaki rekabet oranı artacaktır. Rekabet oranındaki bu artış, başarının artmasında oldukça büyük bir etkiye sahiptir (bkz. <http://www.economicshelp.org/>).

Öte yandan özel sektörü destekleyenlerin birçoğu her şeyin özelleştirilmesi gerektiği düşüncesini savunmaz. Onlara göre, piyasadaki aksaklıkları ve gelişigüzel tekeller sorunlu olabilir.

Özelleştirmeyi destekleyenlerin argümaları aşağıdaki gibidir:**Verimlilik konusunda:**

Özel şirketler ve kurumlar, müşteri tabanı elde etmek ve bu sayede kar oranlarını artırmak için daha fazla ürün ve hizmet sağlama amacı taşırlar.

Hesap verme sorumluluğu:

Özel sektöre ait şirketlerin yöneticileri, sahiplerine / ortaklarına hesap verebilir ve ihtiyaçların karşılandığı yerlerde bulunur ve gelişir. Kamuya ait şirketlerin yöneticilerinin yönetim kuruluna ve siyasi “menfaat sahiplerine” hesap vermesi gerekir. Bu durum, özellikle müşterilerinin ihtiyaçlarını karşılaması açısından şirketin gücünü doğrudan doğruya azaltabilir ve kar sağlanabilecek alanların aksine bir alanda yatırım kararı alınmasına neden olabilir.

Bazı kamu mal ve hizmetlerinin, toplumdaki her bireyin bu mal ve hizmetlere erişim sağlayabilmesi için, her şeyden önce devletin elinde kalması gerektiğini ileri sürmektedirler (kanun uygulamaları, temel sağlık ve temel eğitim gibi). Fakat Sahra-altı Afrika'nın birçok bölgesinde bu temel unsurlar bile özelleştirilmiştir.

Özel kurumların düzenlenmesi sorunu:

Özelleştirme özel kurumları ortaya çıkarır. Hizmetin ve gücün kötüye kullanılmasını önlemek için bu kurumlarda düzenlemeler yapılması gereklidir. Bu yüzden, ağırlıklı olarak sağlık ve eğitim sektörlerinde devlet mülkiyeti altındaki kurumlarda olduğu gibi özel kurumlarda da devlet düzenlemesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Kamu Yararı:

Sağlık, eğitim ve toplu ulaşım gibi önemli kamu hizmetlerini yerine getiren çok sayıda endüstri bulunmaktadır. Bu endüstrilerde, şirketlerin veya kurumların öncelikli amacı kâr olmamalıdır. Sağlık konusunda örnek verecek olursak, sağlık sektörünün özelleştirilmesi demek, kurumun insan sağlığından çok “kâr” a önem vermesi demektir ki bu da oldukça korkutucudur. Ayrıca, sağlık hizmetleri endüstrisinde kolaylıkla söyleyebiliriz ki, standartları geliştirmek için kâr amacı gütmeyiz. Doktorlar hastaları tedavi ederken ikramiye alabilmek için kendilerini zorlamaz.

Kuruluşların kısa vadeli getirilere önem vermesi:

Bu, kısa vadeli baskılarla hareket ettirilen, hükümet gibi, özel kuruluşların da yapabileceği bir konudur. Ortakları memnun edebilmek için kısa vadeli kazançlar elde edebilmenin yollarını araştırabilir ve uzun vadeli projelere yatırım yapmaktan kaçınırlar (Tejvan Pettinger; 2011:2).

2.3 Eğitimin Özelleştirilmesi Konusuna Genel Bakış

Kamusal eğitimin özelleştirilmesi konusunun özünde, 1980’lerin başında ulusal bağlamda açığa çıkan ve günümüzde uluslararası anlamda yaygın olan, kimi zaman neoliberalizm olarak adlandırılan, “küçük devlet-serbest piyasa” yaklaşımı vardır.

Özel sektörün eğitim sürecindeki varlığı uluslararası ölçekte büyümektedir. Devlet tarafından finansal desteğin yeterli olmadığı gelişmekte olan ülkelerin bazı bölgelerinde özel sektör ve sivil toplum örgütleri eğitimin verilmesine uzun bir süredir dahil edilmiştir.

Aynı zamanda bu sağlayıcılar sanayileşmiş batılı ülkelerde seçkin eğitim, dini eğitim ve diğer alternatif eğitim formlarını da ortaya koymaktadır. Fakat kamusal eğitimde örtük birtakım özelleştirme biçimlerinin ortaya çıkmasıyla, kamusal eğitim sektörü

son zamanlarda önemli ölçüde kâr sağlayan bir aktivite olarak görülmeye başlanmıştır.

Eğitim, temel bir haktır ve bu haktan herkesin yararlanabilmesi için hükümetlerin elinden geleni yapması gerekir. Eğitim önemi ilk olarak 1984 yılında İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinde açıklandı ve daha sonra 1966 yılında "İlköğretimin ücretsiz ve zorunlu olması gerektiği ve ayrıca herkesin faydalanabileceği şekilde tasarlanması gerektiği belirtildi." (Bray, 2004, p.22).

Eğitimin özelleştirilmesinin yöntemleri:

Endojen (içsel) özelleştirme

Bu özelleştirme formları içerisinde, kamu sektörünü daha çok bir işletme haline getirmek için özel sektörden alınan fikirler, teknikler ve uygulamalar yer alır.

Eksojen (dışsal) özelleştirme

Bu özelleştirme biçimleri arasında kâr elde etmek için özel sektörün katılımıyla kamusal eğitim hizmetlerinin açılması ve özel sektörün planlama, yönetme ve kamusal eğitim görünümü sağlama amacıyla kullanılması yer alır. Kamu sektörünün özel sektör gibi işlemesi istenilen ilk baştaki özelleştirme şekli daha yaygın olarak kullanılan ve sağlam temellendirilmiş olan özelleştirme şeklidir. Özel sektörün kamusal eğitime dahil olduğu ikinci sırada belirtilen özelleştirme şekli oldukça yeni olmasına rağmen hızla gelişmekte olan bir özelleştirme biçimidir.

Hem kamusal eğitimdeki özelleştirme hem de genellikle saklı bulunan kamusal eğitimin özelleştirilmesi kamusal tartışmaya dahil değildir - ilk durumda teknikler ve uygulamalar özelleştirme olarak adlandırılmaz, ikinci durumda özelleştirme alenen bilinmez veya doğru şekilde anlaşılmaz. Özelleştirme eğilimlerinin merkezinde, toplumun tamamına hizmet eden ve kamu malı olarak görülen eğitimin, sadece eğitim alan kişinin, işverenin ve ekonominin faydası doğrultusunda hizmet veren şahsa ait bir eşya gibi görülen bir eğitim sistemine dönüşmesi yer alır.

Dünyanın genelinde özelleştirme biçimleri kamusal eğitim sistemlerini hızla dönüştürmektedir.. Yapılan değişikliklerin çoğu, genellikle "eğitim reformu" başlığı altındaki kasıtlı politikaların bir sonucudur ve bu değişikliklerin etkileri öğrencilerin eğitimi, eşitlik, öğretmenlerin içinde bulunduğu koşullar ve diğer eğitim çalışanları

gibi unsurlar açısından ulaşılması güç sonuçlar doğurmaktadır. Diğer değişiklikler ise habersiz bir şekilde gerçekleştirilebilir: okulların faaliyet yöntemlerindeki değişiklikler “zamana ayak uydurma” kavramı olarak ortaya çıkabilir, fakat içinde yaşadığımız toplumlarda bu durum gerçekte piyasa tabanlı, rekabetçi ve tüketime yönelme olarak karşımıza çıkar. Her iki durumda da kamusal eğitimde özelleştirme kavramı yer alır. “Eğitim reformu” tabiriyle kamufle edilir veya “modernleşme” olarak gizlice lanse edilir ((Stephen J. Ball ve Deborah Youdell; 2007: 9).

Bu çeşitli özelleştirme formları eğitimin oluşturulduğu, idare edildiği ve uygulandığı yöntemlerde değişiklik meydana getirir; nasıl bir müfredat belirlenecek ve uygulanacak; öğrencilerin, öğretmenlerin, okulların ve bölge halkları bu müfredattan nasıl etkilenecek. Özelleştirme eğilimleri öğretmenlerin nasıl donatılacağı konusunda; mevcut mesleki gelişimin durumu ve buna nasıl başlanılacağı; öğretmen sözleşmelerinin ve ücretlerinin şartları ve koşulları konusunda; öğretmenlerin günlük faaliyetleri ve çalışma hayatlarında değişiklik yapmayı hedefler. Özelleştirme, aynı zamanda Eğitim Sendikalarını kendi üyeleri adına işverenlerle olumlu ve tek kişilik anlaşmalar yapmaya ve eğitim politikası alanına daha geniş anlamda katılım sağlamaya zorlar.

Eğitimin özelleştirilmesi heterojen bir kategoridir ve birçok farklı türde gerçekleştirilebilir; Sahra-altı Afrika’daki eğitimde yapılan özelleştirmenin yaygın türleri şunlardır:

- Cemaat okulları (toplum tabanlı veya imece olarak da adlandırılır): Bu tür okullar genellikle devlet yardımı veya başka tür destek alır ve şahıslar veya misyonerler tarafından idare edilir veya bu kişilerin sahipliğinde olur.
- Dinsel okullar: Bu okulların çoğu Müslüman, Katolik veya Protestan’dır.
- Kendiliğinden olan (çalı okullar olarak da adlandırılır): Kırsal ve kentsel bölgelerde yaşayan yoksul ve göçebe nüfusun özel taleplerini karşılamak için özel öğrenme koşullarında ortaya çıkan bir türdür ve bunun olmaması durumunda eğitimin gerçekleştirilmesi imkansızdır. Kâr amacı güden kurumlar, karşılanmayan taleplerin sonucunda ortaya çıkmıştır ve muhtemel fırsat açığını telafi etmek için çok düşük kalitede bir eğitim sunarlar.

- Mülteciler veya belirli etnik gruplar için okullar: Belirli etnik nüfusların (azınlıklar, farklı dil konuşan gruplar) bazı belli başlı ihtiyaçlarını karşılamak için hizmet sunar. “Kâr sağlama” amacının bir kısmını bunlar oluşturur fakat diğer özel okullara kıyasla kayıt oranları daha azdır. Yukarıdaki sınıflandırma mülkiyet, yönetim ve finansman özelliklerine dikkat çeker (Igor Kitaev; 1999: 45).

Eğitimin özelleştirilmesi son yıllarda eğitim konusunda yapılan tartışmalar arasında önemli bir yer tutmaktadır. Birçok kişi bu durumu, basit bir tabirle, eğitimin finanse edilmesi aşamasında ebeveynlerin üzerine düşen sorumlulukların artması olarak değerlendirmektedir.

Bu nedenle bu mekanizma, hayli olumsuz ve tehdit edici anlamlar çağrıştırır: eğitim hakkı elde etme konusundaki giderek artan eşitsizlikler, sosyal uyumun bozulması ve kalite üzerindeki olumsuz etki. Sahra-altı Afrika’da eğitimin özelleştirilmesi gerçekten de özel finansman payında bir artış sağladı. Devletin giderek artan eğitim taleplerini gerekli seviyede karşılayamaması sonucunda özel okulların ve özel üniversitelerin sayısında artış meydana geldi.

Önceleri devlet yetkilileri tarafından veya yerel ve ulusal devlet kurumları tarafından okullara sunulan eğitim hizmetlerinin satılması konusunda, özel şirketler ve danışmanlar günümüzde aktif faaliyet içerisindedir. (Stephen J. Ball ve Deborah Youdell: 2007:57). 2004 yılında, Sahra-altı Afrika’daki nüfusun % 41’i US\$1’in altında bir gelire aşırı yoksulluk içerisinde yaşadığı ve eğitimdeki eşitsizlik diğer gelişmekte olan ülkelerdekinden daha yüksek seviyelerdeydi. Bölge nüfusunun % 63’ü küresel HIV virüsünden etkilenmiş ve % 89’u da ölümcül sıtma hastalığına maruz kalmıştı. Kadınların enfeksiyon yoluyla veya doğrudan HIV ve AIDS virüsü taşıma oranı giderek artmaktaydı. Sahra-altı Afrika ülkeleri, gün geçtikçe ülke dışından gelecek yardımlara bağlı hale gelmektedir; en fazla resmi kalkınma yardımı alan bölge konumundadır fakat bu yardımlar da yetersiz kalmaktadır. Okuryazarlık, insanın temel hakkıdır ve yalnızca EFA’ya ulaşmak için değil aynı zamanda yoksulluğu azaltmak ve toplumun eğitime katılım oranını genişletmek için bir sıçrama tahtasıdır. Fakat bu durum, yapılan sayım ve araştırmalara göre % 62’si kadın okur yazar olmayan 150 milyon yetişkinin yaşadığı Sahra-altı Afrika bölgesinde büyük bir sorundur.

1995 – 2004 yılları arasında, bölgede yaşayan yetişkin nüfusun okuryazarlık oranı (% 59) dünya ortalamasının (% 82) oldukça altındaydı ve hatta bu oran bazı ülkelerde;

Benin, Burkina Faso, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Fildişi sahili, Etiyopya, Gine, Mali, Mozambik, Nijer, Senegal ve Sierra Leone daha da düşüktü (% 50).

Brurundi, Cape Verde ve Malawi’de yüzde on beşten fazla olmak üzere, yetişkin okuryazarlık oranı birçok ülkede arttı. Sahra-altı Afrika bölgesinde 2000 yılından bu yana EFA konusunda gelişmeler olmuştur. Ancak bu gelişmeler düzensidir. Bölgede evrensel ilköğretime doğru ilerleme hızı 1990’larda daha hızlı olmuştur, ilkokul kayıt ortalaması 1999 ile 2005 yılları arasında % 57’den % 70’e yükselmiştir. Ancak, bazı ülkeler bu oranın gerisinde kalmış ve erken çocukluk bakımı, gençlerin ve yetişkinlerin öğrenim ihtiyacı, yetişkin okuryazarlığı ve eğitim kalitesi gibi bazı hedefler yetersiz ilgi görmüştür. Bölgede şu anda okula kaydolmamış 33 milyon çocuk bulunmaktadır. (Sahra-altı Afrika, Bölgesel genel bakış; 2008:7).

2.4 Sahra-altı Afrika’da Özelleştirmenin Genel Durumu

Daha önce de belirtildiği üzere, eğitimdeki belirgin özelleştirme biçimlerinin yanı sıra gizli özelleştirme biçimleri güçlü uluslar arası kurumlar tarafından fazlasıyla savunulur. Bu yönelimler, siyasi yelpazede çok sayıda çeşitli parti ve kuruluşların siyasi gündemleri arasında yer alır. Bu süreç işletme lobilerinin yanı sıra düşünce kuruluşları, araştırma merkezleri ve özel vakıflar tarafından desteklenir. Ayrıca kamusal sektör eğitime nüfuz etmek ve bu eğitimi dizayn etmek için yönetim danışmanları gün geçtikçe danışman veya rapor yazarı olarak daha fazla kullanılmaya başlanmıştır. Her şeye rağmen özelleştirme modelleri, genel olarak spesifik ulusal bağlamın özelliklerinden etkilenir.

Ülkelerin siyasi geçmişleri özelleştirmeye yönelik mevcut politikalara ve eğilimlere hiçbir şekilde yol göstermese de, özelleştirme eğilimlerinin bazı konularda siyasi ve sosyal geçmişlerden ve normlardan etkilenen farklı konularda farklı anlamlar içerebileceğine dikkat edilmesi gerekir. hem kamusal eğitimdeki özelleştirme hem de kamusal eğitimin özelleştirilmesi konusu genelde gizli kalır ve kamusal tartışmaya tabii değildir – kamusal eğitimdeki özelleştirmede teknikler ve uygulamalar özelleştirme olarak nitelendirilmez, eğitimin özelleştirilmesinde ise özelleştirme herkes tarafından bilinmez veya düzgün bir şekilde anlaşılmaz. Paralı eğitimin rolü ülkeden ülkeye değişiklik gösterir: bazı ülkelerde uzun bir geçmişe sahiptir, bazılarında ise insanlar çocuklarını aşırı kalabalık devlet okulları yerine özel okullara göndermeye daha yeni başlamıştır. Fakat genelde Sahra-altı Afrika ülkelerinin

birçoğunda özel okulların kitlesel bir fenomen olduğu söylenir ve düşük gelirli ailelerdeki ebeveynler bile çocuklarını mümkün olsa özel okullara gönderecektir.

Bölgedeki çoğu ülkede paralı eğitim, merkezi bir role sahiptir. Sahra-altı Afrika ülkelerinde ortalama olarak okul öncesi yaştaki çocukların % 60'ı, ilkokuldakilerin % 15'i ve ortaöğrenimdekilerin % 21'i özel okullara kaydolmaktadır. Bölgedeki toplamda yaklaşık olarak 22 milyon öğrenci okula kayıtlıdır. Özel okullarda kayıtlı öğrenci sayısı ise göz ardı edilemeyecek kadar fazladır. Dünyadaki başka bölgelere kıyasla Sahra-altı Afrika ülkelerinde ilk ve orta dereceli özel okullara daha az öğrenci kaydı yapılmaktadır. Kıta düzeyinde, Afrika'nın güneyindeki ve kuzeyindeki ülkelerde özel okullara kaydolun öğrenci sayısı Afrika'nın Batısı, Doğusu ve Merkezi'nden daha azdır.

Son on yıl içerisinde paralı eğitim giderek artsa da, son otuz yılda özel okulların ilköğretimdeki payı büyük ölçüde azalmıştır. 1990'larda bazı Afrika ülkelerinde paralı eğitimin payı oldukça yüksekti. Lesoto (ilkokulda % 100), Zimbabwe (ilkokulda % 88, orta okulda % 85), Swaziland (ilkokulda % 80, orta okulda % 37%), Tanzania (orta okulda % 53%) vb. Fransızca konuşan ülkeler arasında paralı eğitim oranının yüksek olduğu ülkeler: Madagaskar (ilkokulda % 21, ortaokulda % 45%), Kamerun (ilkokulda % 24, ortaokulda % 49), Gabon (ilkokulda % 29, ortaokulda % 40), Togo (ilkokulda % 25, ortaokulda % 14), Fildişi Sahili (ilkokulda % 12, ortaokulda % 36).

Sahra-altı Afrika'da, geçmişe dayanan sebeplerin yanı sıra, paralı eğitimin alternatif bir yol olarak veya devlet eğitimine katkı olarak gelişmesinin sebepleri:

- Giriş ve kapsam nedeniyle (örn: karşılanmamış talep)
- Eğitim koşulları ve kalitesi nedeniyle
- İhtiyaç fazlası nitelikli öğretim zorlaması nedeniyle (örn; potansiyel özel kaynak)
- Kâr amacı güden okul yöneticileri nedeniyle
- Mevcut okullar üzerindeki baskıyı azaltma ve devlet okullarında öğrenim ücretlerini kaldırma konusunda yetersiz devlet desteği veya devlet politikası nedeniyle

Eğitim talebini yansıtan bu beş sebepten ötürü ihtiyaç fazlası özel öğretmenler, devlet eğitimiyle rekabetin kendilerinin lehine olduğu bir yerde özel bir okul kurmayı tercih etmektedirler. (Igor Kitaev;1999: 53).

2.5 Kamu Malı Olan Eğitimin Özel Metaya Dönüşmesi

Aynı zamanda eğitime yönelik bu yaklaşımlar, eğitimi toplumun tamamına fayda sağlayan bir eğitim şeklinden çıkarılıp bir şahsa ait veya onun menfaatine veya işverenin menfaatine yönelik faaliyet gösteren bir metaya dönüştürülmesine katkı sağlar.

Eğitim politikası hesaplarının istihdam ihtiyaçlarına uyumlu olduğu halde, beşeri sermaye yaklaşımı olan ekonomi, bireysel refahın yanı sıra güçlü bir ekonomi yaratarak bunun topluma fayda sağlayacağı düşüncesini hayata geçirmenin zor olduğunu ileri sürmektedir.

2.6 Özelleştirmenin Eğitim Üzerindeki Etkileri

Günümüzde milyonlarca çocuk eğitim olanaklarından yoksun bırakılmaktadır ve Birleşmiş Milletler dünya genelinde 15-24 yaş aralığındaki 123 milyon gencin temel okuma ve yazma becerilerinin gelişmediğini ifade etmektedir. (bunların % 61'i genç kadınlardan oluşmaktadır.) Birleşmiş Milletler Kadınlara yönelik Ayrımcılığı Kaldırma Komitesi (CEDAW), Kızlar ve Kadınlar için Eğitim Hakkı konusunda 7 Temmuz 2014 tarihinde bir Genel Müzakere düzenledi. Söz konusu toplantıda genel olarak eğitimin özelleştirilmesi ve bunun kız çocuklar üzerindeki etkileri tartışıldı.

Eğitim piyasalarının oluşturulması, özel sektör sistemlerini birbirinden ayrı “iş” birimlerine ayrılması sonucu bunlar içerisindeki rekabet dinamiklerinin uygulanmasına dayalıdır. Bu da demektir ki gelirlerini en üst düzeylere çıkarabilmek için; sağlayıcılar ile okullar, kolejler ile üniversiteler/devlet, özel ile gönüllü arasında bir rekabet yaşanmaktadır.

Bir araç olarak rekabet yalnızca, söz konusu piyasada başarısızlık meydana gelmesi sonucu bu başarısızlığın bireysel kuruluşların varlığını sürdürmesini veya refahını etkilediği durumda etkili olur. Bu da, eğitimin kalitesi ve başarısı üzerinde oldukça önemlidir. Performansın oluşturulması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ve performans sayesinde elde edilen başarıların ödüllendirilmesi, yönetimin temel araçlarıdır.

Performans yönetimi kuruluşlar içerisinde sabit bir gözlem, değerlendirme ve “iyileştirme” sağlama yöntemidir. Pratik açıdan performans yönetimi ise veri tabanlarının kullanımını artırma, değerlendirme toplantıları, yıllık değerlendirmeler, raporlama, kalite güvence denetimleri, öğrencilerin elde ettikleri başarıların yayımlanması, incelemeler ve akran değerlendirmelerine dayanmaktadır ve bu nedenle hiçbir takip ve talimat olmadığında performans düşer.

Düzenleme ve denetim derecesi, hükümetlerin özel okullara ne ölçüde parasal destek, maddi tahsisat ve vergi muafiyeti sağladığına bağlıdır.

Sahra-altı Afrika’da hükümetler herhangi bir destekte bulunmazlar ve bu durum düzenlemenin ve denetimin büyük oranda zayıflamasına neden olmaktadır.

Bu eğilim, hem eğitim kalitesi hem de eğitime erişilebilirlik açısından insanın temel hakkı olan eğitimin uygulanmasında önemli etkileri olduğunu gösteriyor.

Birleşmiş Milletler Eğitim Hakkı Özel Raportörü 2015 Sonrası Milenyum Gelişim Hedefleri Taslağı üzerine oluşturduğu son raporunda: “dünyanın birçok yerinde eğitim imkanları konusunda yaşanan eşitsizlikler, kaliteli eğitime geçiş için en önemli kriter haline gelen zenginlik ve ekonomi ile birlikte düzensiz özel sağlayıcıların çoğalmasıyla daha kötü bir hale gelecektir.” Eğitimde gerçekleştirilen özelleştirmenin büyük ölçüde ayrımcılığa yol açacağı ve “marjinal grupların genel anlamda pozitif etki sağlayamayacağı ve eğitimdeki özelleştirmenin olumsuz etkilerinin orantısız yükünü kaldıramayacağı” şeklinde bir endişe ortaya kondu.

Paralı eğitim için ödeme yapabilenler ile yapamayanlar arasındaki servet eşitsizliği ve aynı zamanda mekansal eşitsizlikler özelleştirme tarafından güçlendirilmekte ve bunun yanı sıra bazı hassas sınıflar daha da yoksul bir duruma itilmektedir. Ayrıca, özelleştirme Devletlerin halka kendi başlarına eğitim vermedikleri, bunun yerine bu görevi Devlet dışı kurum ve kuruluşlara verdikleri anlamına gelmektedir. Fakat, uluslar arası insan hakları çerçevesinde, eğitim hakkına saygı gösterilmesi, korunması ve yerine getirilmesi devletlerin sorumluluğundadır ve eğitim hakkının gelişimi ve uygulanması konusunda herhangi bir bozulma olmadığından emin olmak zorundadırlar.

Bunların yanı sıra özelleştirme, demokratik iştirakten hesap verme sorumluluğuna kadar birçok konu üzerinde etkisi olan ve aynı zamanda insanların başka haklarını da etkileyen en önemli sosyal hizmetlerden birinde devletin görevini sorgular ve zayıflatır. GCE üyeliği içinde çok sayıda ulusal koalisyon, özelleştirmenin ve kamu-özel ortaklığının özellikle de eşitlik ve insan haklarına ve kamu yararına uygun eğitimin geliştirilmesi konusunda olumsuz etkilerini rapor etmektedir. Özelleştirmenin büyümesi aynı zamanda uluslar arası insan hakları sorunu olarak kabul edilmektedir. Eğitimin özelleştirilmesi kâr amacı güden yatırımcıların hızlı bir şekilde akın etmesi olarak görülmektedir (Igor Kitav; 1999:61).

2.7 Eğitimin Kalitesi

Kaliteli eğitim, insanın temel hakkıdır ve kamu malıdır. Hükümetler ve diğer devlet makamları, çocukluktan yetişkinliğe kadar tüm vatandaşlarına eşit bir şekilde kaliteli bir eğitim hizmeti verebilmesi gerekmektedir.

UNESCO'nun bildirdiğine göre bu hak “ekonomik ve sosyal açıdan yetişkinleri ve çocukları marjinalleştiren, onların yoksulluktan çıkıp vatandaş olarak tamamen hayatın içerisinde yer almalarını sağlayan güçlü bir araçtır.”

Kaliteli eğitim, kişilerin hem toplumun bir parçası olarak hem de insani açıdan var olan imkanlardan faydalanabilmeleri için bu doğrultuda davranışlarını ve kabiliyetlerini geliştirmesini sağlar. Bireysel ve toplumsal gelişimin merkezinde eğitim yer alır, ayırım yapmaksızın toplumdaki her bireye yeteneklerini geliştirme imkanı sunar. Aynı zamanda yaratıcılığımızı ortaya koymamız, hayata dair sorumluluk kazanmamız ve kişisel hedeflerimize ulaşmamız konusunda katkı sağlar. Kaliteli eğitim, toplumda eşitlik kavramının oluşturulmasını da sağlar.

Kaliteli eğitim en temel kamu hizmetlerinden biridir. Topluma ışık tutmasının yanı sıra toplumdaki bireyleri güçlendirir ve mümkün olan azami ölçüde bireylerin, içinde yaşadıkları toplumun ekonomik gelişimine katkı sağlamalarına olanak tanır. Eğitim hakkı toplumdaki herkesin hiçbir dışlanma ve ayırım gözetmeksizin kaliteli bir eğitim almasını garantiler.

Yaklaşık olarak 930 milyonluk bir nüfusa ve 220 devlet üniversitesine sahip olan ve hızlı bir şekilde artan özel liselerle ve dünyanın en düşük üçüncü okullaşma oranıyla (yaklaşık % 5) Sahra-altı Afrika'da günümüzde yükseköğretim seviyesindeki konulara

daha fazla önem verilmektedir. Ülkeler etkili kalite güvencesinin ve kalite gelişiminin bilincinde. Etiyopya, Madagaskar, Güney Afrika ve Nijerya'nın da aralarında bulunduğu çeşitli ülkelerden üst düzey yetkililer, yükseköğretim kurumlarının kalitesinin artırılması gerektiğini, özel sağlayıcıların kalitesi hakkında kamuoyunu rahatlatmayı ve hem devlete hem de özele ait yükseköğretim kurumlarının verdiği eğitimin ulusal ve uluslar arası standartları karşılaması konusuna verdikleri önemi dile getirdiler.

Sahra-altı Afrika'da, 1999 yılından itibaren yaklaşık olarak yarım milyonluk bir artışla 2005 yılında ilkokul öğretmenlerinin sayısı 2.5 milyona ulaşmıştı. Fakat, tüm bölgelere kıyasla Sahra-altı Afrika halen en yüksek ilk PTR'ye sahipir (45:1). Yirmi ülkede 2005 yılında PTR 40:1'in üstündeydi, bu rakamın en yüksek olduğu yer ise Kongo (83:1). PTRlerin 60:1'in üstünde olduğu diğer ülkeler Çad, Etiyopya, Mozambik ve Ruanda. Eğitimli öğretmen açığı da daha vahimdir: 2005 yılında Sahra-altı Afrika'daki eğitimli ilkokul öğretmenlerinin ortalama oranı % 80'den daha azdı. Çad, Madagaskar, Nijerya ve Togo'da eğitimli öğretmenlerin payı % 50'den düşüktü. Bölgedeki onbeş ülke, Gayri Safi Milli Hasılanın % 2'sini ilköğretime harcadığını belirtirken bu oran diğer onüç ülkede daha düşüktü. Çad'da ilköğretime ayrılan % 6'luk Gayri Safi Milli Hasıla oranı Kenya'da % 4 oranındaydı. 2004 yılında temel eğitim adına Sahra-altı Afrika'ya yapılan yardım yıllık ortalama 1.5 milyar Dolar civarındaydı ki bu da, yapılan yardımın 1999 ve 2000 yıllarında yapılandan 1.1 milyar Dolar daha fazla olduğunu göstermektedir.

Afrika'da yükseköğrenim kalitesinin düşmesinde bazı faktörler etkili olmuştur. Bunlar arasında aynı zamanda hızla artan kayıtlar arasında maliyetlerdeki birim başına düşüşler de yer alır; beyin göçü sonucu yüksek öğretim kurumlarındaki kalifiye akademik personelin yetersizliği, kısıtlamalar ve HIV/AIDS; düşük iç ve dış verimlilik; ve kötü yönetim. Toplumun artan yüksek öğrenim talebine karşılık olarak hızlı bir şekilde özel sağlayıcıların ortaya çıkmasıyla birlikte bu faktörler, kurumları ve hükümetleri kalitedeki düşüşü tersine döndürmek ve yeni sağlayıcıları düzenlemek amacıyla çeşitli kalite güvence mekanizmaları geliştirmeye teşvik etmiştir. Söz konusu kar amacı gütmeyen özel okullardaki eğitim kalitesine gelince, çeşitli çalışmalardan elde edilen sonuçlara doğrultusunda, bu okulların devlet okullarına kıyasla daha yüksek veya düşük kalite eğitim sunup sunmadıklarının hala tartışılmakta olduğunu söyleyebiliriz.

Fakat herhangi bir düzenleme ve sürekli denetim olmaması durumunda, hiç şüphesiz ki, hem eğitim kalitesi hem de eşitlik konuları üzerinde olumsuz etkileri olacaktır (Caddell & Ashley, 2006:41).

2.8 Sahra-altı Afrika’da Eğitimin ve Kalite Güvencesinin Düzenlenmesi

Birçok Afrika ülkesindeki mevcut kalite güvence mekanizmaları iki temel bileşenden meydana gelir: devlet tarafından finanse edilen ancak özerk düzenleyici kuruma dayalı bir dış düzenleyici bileşen ve her üniversite içerisinde bulunan kurumsal bileşen. Bu iki bileşen birlikte çalışır ancak kurumsal bileşenin payı daha büyüktür. Dış bileşen (düzenleyici kurum) bütün üniversite kurumları için tek tip ölçü kriterleri oluşturur ve uygular. Genellikle üniversite bünyesindeki kalite güvence bürosu olarak nitelenen dış birim, kriterlerin uygulandığından emin olur; maalesef ki, Sahra-altı Afrika’daki düzenleme kurumlarının çoğu dış kurumsal denetimleri gerçekleştirme sorumluluğunu yerine getirmemiştir (Igor Kitaev, 1999).

Yükseköğrenim kurumları içerisinde dış sınav görevlilerinin, öz değerlendirme ve akademik denetimlerin kullanılması en yaygın kalite güvence işlemleridir.

Kurumlar öz değerlendirmeyi kolaylıkla kabul eder çünkü bu değerlendirme herhangi bir baskı olmaksızın genellikle harici bir inceleme ile ilişkili uyguladıkları performans kalitelerinin sorumluluğunu alma konusunda hem kendilerini hem de çalışanlarını güçlendirir. Öz değerlendirme aynı zamanda, temel performans göstergesinin farkındalığını oluştururken kendi güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek için kurumlara yardımcı olur.

Yukarıda belirtildiği üzere öz değerlendirme, geniş ölçüde en önemli kalite kontrol süreci formu olarak görülmektedir.

Öz değerlendirme kapasite geliştirme işlevi, özellikle kapasitenin çok zayıf kaldığı Sahra-altı Afrika ülkelerinde önemlidir (Sahra-altı Afrika’da Yükseköğrenim Kalite Kontrolü, 2007).

GCE, okullara kaydedilen erkek öğrencilerin kızlardan daha fazla olduğu ülkeleri göstererek ve bu durumun eğitimin özelleştirilmesiyle artan bir sorun olduğunu vurgulayarak tüm dünyada CEDAW’a “Özelleştirme ve Özelleştirmenin Kadınların ve Kızların Eğitim Hakkı üzerindeki etkileri” hakkında yazılı bir öneri sunan onüç kuruluşun biridir. Birçok durumda özelleştirme, eğitimde ayrımcılığı artırır çünkü

kadınlardan ve erkeklerden oluşan marjinal ve savunmasız gruplar özel koşullar altında daha dezavantajlıdır ve eğitim hizmetinin maliyetini karşılayamazlar. Bu sorun aynı zamanda düzenleme eksikliği ve paralı eğitim kurumlarının denetimi gibi problemlerle daha da büyümektedir. Bunlar aynı zamanda bazı durumlarda öğretmenler veya idareciler tarafından kız öğrencilere uygulanan cinsel istismarın hesap edilmemesinden ve toplumsal cinsiyet kalıplarının yerleşmemesinden kaynaklanmaktadır. Yapılan araştırma, bu trendin birçok ülkede çocukların eğitim hakkı konusunda risk oluşturduğunu göstermektedir. Eğitimde Özelleştirme Araştırma Girişimi gibi araştırma projeleri, etkili bir düzenleme ve denetim mekanizmasının bulunmaması durumunda bu özelleştirme trendinin toplumsal adalet ve eğitim kalitesi açısından son yıllarda yol açtığı riskleri belgelendirmektedir.

Eğitimin özelleştirilmesi dünyanın genelinde, özellikle de ekonomik kriz ve çok sayıda Devletin kemer sıkma uygulaması ve sosyal hizmetlerde önemli kesintiler yapması bağlamında artmaktadır.

Eğitimin özelleştirilmesi, eğitim konusunda son yıllarda yapılan tartışmalar içerisinde büyük bir yer tutmuştur. Devletlerin son yıllarda herkes için kaliteli eğitim konusuna sadık kalmasına ve bu konuda önemli gelişmeler olmasına rağmen Sahra-altı Afrika'daki eğitim durumu, kaliteli eğitime geçiş ve eşitlik açısından hala oldukça sorunludur. Önemli ölçüde bütçesel, örgütsel ve kurumsal kısıtlamalar vardır, bu kısıtlamalar eğitim talebindeki büyük artışı ve çeşitliliği karşılasa da asıl önemli olan kalite güvencesinin ve düzenlemenin büyük oranda zayıflamasıdır.

Temel bulgular, Sahra-altı Afrika'da yükseköğretimdeki yapılandırılmış ulusal düzeyde kalite güvence sistemlerinin çok yeni bir olgu olduğunu ve çoğu ülkenin kapasite kısıtlamaları ile karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Bu ülkelerin sadece üçte biri yapılandırılmış kalite kontrol mekanizmalarını son on yılda oluşturmuştur. Faaliyetler kapsam ve zorluk bakımından kurumların yükseköğrenimden sorumlu bakan tarafından ruhsatlandırılmasından kapsamlı bir sistem çapında program akreditasyonuna ve kurumların sıralanmasına kadar çeşitlilik gösterir. Yükseköğrenim kurumları içerisinde öz değerlendirme ve akademik denetimler kalite kontrol sistemlerini desteklemek için yavaş yavaş kabul edilmektedir. (örneğin; dışarıdan sınav görevlileri kullanma). Fakat öz değerlendirme ile ilgili bilgi ve deneyimler sınırlıdır.

Afrika’da kalite güvence sistemlerindeki başlıca engeller maliyet ve insani kapasite şartlarıdır. Ulusal bir kalite güvenlik kurumu oluşturmak için normal şartlarda 450,000 Dolarlık bir bütçe ve deneyimli personel gerektirir. Buna ek olarak, doğrudan akreditasyon ortalama maliyeti de kurum başına tahmini 5,200 dolar, program başına ise 3,700 dolardır. Dolayısıyla tam ölçekli bir kalite kontrol sisteminin maliyeti birçok Sahra-altı Afrika ülkesi için oldukça pahalıdır.

2.9 Sahra-altı Afrika’da Kalite Güvencesi ile İlgili Zorluklar

Sahra-altı Afrika’da kalite kontrolünün mezunların kalitesi, mezunlara yönelik işverenlerin tutumları ve yükseköğrenim kurumlarının araştırma sonuçları üzerindeki etkisi hakkında oldukça az şey bilinir; yani bu da, etkili bir kalite kontrol sisteminin uygulanmasının işgücü piyasasına dahil olan mezunların kalitesinin ve kurumların araştırma sonuçlarının gelişimine katkı sağlayıp sağlamadığıdır.

Teknik kapasite, ulusal kalite güvence kurumlarında en başta gelen zorluktur. Bu, üç şekilde kendini gösterir: (i) kurumlarda kalite güvence işlemini karalılık ve bütünlü içerisinde yönetecek yeterince eğitilmiş ve güvenilir profesyonel yetersizliği (ii) özellikle sistemin genelinde değerlendirmeler yapan ülkelerdeki (örn; Güney Afrika ve Nijerya) Yükseköğretim kurumları bünyesinde öz değerlendirmeleri ve akran değerlendirmesini gerçekleştiren akademik personel yetersizliği; ve (iii) hem kendi dahili kalite sistemlerini hem de ulusal kuruluşlarına ait harici kalite güvenlik sistemlerini desteklemesi gerektiği konusunda Yükseköğretim kurumlarında çalışan üst düzey akademik personel üzerindeki baskılar. Bu sorun, her yerde hatta Güney Afrika gibi ekonomik olarak daha gelişmiş ülkelerde bile bulunmaktadır.

Kalite güvencesi, yüksek vasıflı bireylerin para ve zaman harcamalarına neden olur. Etkili olmasına rağmen, sistem çapında bir program akreditasyonu maliyetlidir ve içerisinde çok sayıda insan ve karmaşık lojistikler bulundurulur. Çok sayıda programı bulunan ülkeler için bu maliyetler, eğer kaliteli bir şekilde yapılacaksa, karşılanamayacak derecede yüksek olabilir. Ulusal bir kuruluşun çalışma maliyeti ve kurumların zayıf kalitede olduğu düşünülen programları iyileştirebilmesi için gerekli maliyetler de (yıllık yaklaşık olarak 2 milyon Amerikan doları olacağı tahmin edilmektedir) yukarıdaki varsayımı destekler niteliktedir. Yeterli finansman olmadan, Kalite güvencesi işlemlerinin kalitesi- dolayısıyla bunların güvenilirliği ve sonuç bütünlüğü tehdit altındadır. Muhtemel kalite kontrol faaliyet alanlarını üstlenmek için

ülkelerin kendi maddi kapasiteleri konusunda doğru değerlendirmeler yapmaları ve kendi sistemlerini, insan kaynakları kısıtlamaları konusunda yaptıkları gibi, maddi durumları ile uyumlu hale getirmeleri gereklidir.

2.10 Kapasite Geliştirme Seçenekleri

Yukarıda belirtilen sorunları çözmek için aşağıdaki seçenekler politikacıların, Kalite güvencesi uygulayıcılarının ve kalkınma ortaklarının değerlendirmesine sunulmuştur:

Aşamalı bir kalkınma stratejisinin benimsenmesi. Uluslararası normlara uygun hale gelmesi bakımından mevcut Yükseköğretim sistemlerine ve kurumlarına önem verilmesi, aşamalı bir strateji en sağduyulu yaklaşımdır. Birçok Afrika ülkesi için, güçlü kalite güvence uygulamaları konusunda çakışmalar ortaya çıkması oldukça maliyetlidir, kapasitelere kısıtlamalar getilmektedir. Her ülkenin kendi kapasitesini ve kalite güvence sisteminin yapısını, mevcut kullanılabilir kaynaklarla uygunluğu bakımından değerlendirmesi gerekir.

Yükseköğrenimin kalite sorumluluğu Yükseköğretim Kurumlarına aittir. Kapasite artırma çabaları, yükseköğretim kurumları bünyesinde bir kalite kültürü oluşturmaya yöneltilmemiştir. Yükseköğrenim kurumlarında etkili bir kalite güvence sistemi olmaması durumunda bu kurumların ulusal düzeyde bir başarı sağlama şansı oldukça azdır. Hatta dış akreditasyon yokluğunda bile, kurumsal akademik incelemeler (akademik denetimler) bir kurumun bünyesinde kalite güvencesi kültürünün oluşturulmasında etkili yöntemlerdir. Bunun için yapılması gereken, öz değerlendirme ve akran değerlendirmesinde yer alan personelin eğitilmesidir.

Yurtdışı kurumlarla ve Kalite Güvencesi konusunda sağlam deneyimlere sahip Kalite Güvence temsilcilikleri ile yapılan ortaklık, kısa vadede kapasiteye destek oluşturabilir ve aynı zamanda başka bölgelerden bu konuyla ilgili daha önce yapılmış uygulamalar da getirebilir. Kalite standartlarını geliştirmek için acilen teknik yardıma ihtiyaç duyulmaktadır ve Afrika'da bu konuda uzmanlık seviyesi oldukça sınırlı olduğu için dışarıdan yardıma ihtiyaç duyulmaktadır. Kalite güvencesi konusunda bölgesel işbirliği, özellikle de Afrika ile ilgili olarak, hassas ekonomiye ve zayıf yüksek öğrenim sistemlerine sahip çok sayıda küçük ülke açısından göz önüne alınmıştır.

Hükümetlere ve devlet kurumlarına, yükseköğretim kurumlarına sağlanan mali politikaların incelenmeleri tavsiye dilmektedir öyle ki, yükseköğretim kurumlarına kamusal kaynak tahsis edilmesi kalite faktörleriyle yakından ilişkilidir, kurumların kaliteyi geliştirmelerini sağlamak için bir stratejidir. Bu tür bir bağlantı olmadan, Yükseköğretim kurumlarının kalite değerlendirme önerilerini başarılı bir şekilde karşılayabilmeleri sınırlı kalacak ve bunun sonucunda kalite güvence sistemleri güvenilirliğini kaybedecektir.

2.11 Türkiye Örneği

Türkiye'deki eğitimde gerçekleştirilen özelleştirme ve bu özelleştirmenin eğitimin kalitesi ve eşitliği üzerindeki etkilerini incelemek üzere bir makale hazırlandı. Devlet okulları ve özel okullar arasında karşılaştırma yapmak amacıyla bir anket düzenlendi. İstanbul'un Çamlıca semtinde bulunan bir devlet ilkokulu ile bir özel ilkokulun müdürleriyle yapılan röportaj sonucunda bilgiler toplandı. Yapılan bu çalışma, eğitim kalitesinin ve fiziksel koşulların özel okullarda daha iyi olduğunu gösterdi. Fakat özel okulların çok yüksek seviyede başarıya sahip oldukları da söylenemez çünkü eşit şartlarda rekabet etmiyorlar. Hem kar amaçlı hem de kar amacı gütmeyen kurumların eğitimde yaşanan sorunlara çözüm sağlayıp sağlamadığı konusunda tartışmalar devam etmektedir. Türkiye örneğinde görüldüğü üzere, devlet okullarına önem verilmesi eğitimde kalitenin ve eşitliğin sağlanması açısından daha faydalı olacaktır. Özel okulların çoğu kar amaçlıdır ve ailelerden öğrenim ücreti almaktadır.

2.12 Çalışma İçin Referans Ülke Somali (Somalia)

Somali'deki eğitim örgün eğitim sistemini ifade eder. 1991 yılında Somali'de çıkan iş savaşının sonrasında, Somali'deki okulların faaliyete geçirilmesi görevini ilk olarak, yerel okulların % 94'ünde oluşturulan toplumsal eğitim komiteleri üstlendi. Somali'deki eğitimin tamamının (% 100) özel olduğuna dikkat çekmek gerekir. Devlet okulu bulunmamaktadır, mevcut okullar ise özel okullar gibi aylık eğitim ücreti almaktadır.

Okula kayıt oranının dünyanın genelinde en düşük olduğu ülkelerden biri Somali'dir, ilkokul çağındaki çocukların sadece % 42'si okula gitmektedir. Okul kaydı olmayan çocukların % 36'sını da kız çocuklar oluşturmaktadır. 11 milyonluk toplam nüfus içerisinde okula gitmeyip risk altında olan 6 - 18 yaş grubu çocuk sayısının 4.4 milyon olduğu tahmin edilmektedir. 1991 yılında devletin çöküşünden kısa bir süre sonra,

Somali ilk kez, yaklaşık olarak 4000 öğrencinin kayıtlı olduğu Mogadişu'da yer alan bir üniversiteye sahip oldu. Merkezi hükümet olmadığı için bölge halkı, İslami sivil toplum kuruluşları ve Somali Diasporası her ne kadar ülkenin tamamında çatışmalar devam etse de, yükseköğretim sektörünü geliştirmek için büyük çaba gösterdi. Sadece 2004 ve 2012 yılları arasında 34 yükseköğretim kurumu oluşturuldu.

Yirmi yıl süren iç savaş süresince Somali'de Yükseköğretim kurumlarının sayısı arttı. 50,000'den fazla öğrenci, ülkenin tamamındaki 50 üniversitede eğitim görmektedir. Katlanarak büyüyen bu gelişme geniş ölçüde hükümet gözetimi ve kalite kontrol olmadan gerçekleşmektedir. Araştırma ve yayım kapasitesi oldukça düşük. Çok düşük bütçe, oldukça sınırlı kapasite ve bir dizi yapılması acil öncelikler yüzünden son derece zayıflamış durumdaki devlet kurumlarının eğitim hizmetlerinin yerine getirilmesi için özel sektörü yetkilendirmekten başka seçeneği yoktu. Üniversiteler ve kolejler ilk açıldıklarında bölgesel hükümetler adı altında kayda geçirilmektedir, makamlarla ileri etkileşim oldukça azdır. Birçok kurum, kendi kendine kurulan yerel eğitim dernekleri tarafından idare edilir. Diğerleri ise, herhangi bir gözetimden bağımsız olmayı savunurlar.

2013 yılının Şubat ile Haziran ayları arasında Merkez Güney, Puntland ve Somaliland' da politika çalışmaları için Miras kurumu tarafından Yükseköğretim kurumları üzerine bir anket düzenlendi. Bu ankete tamamı özel üniversiteden oluşan toplam 44 Yükseköğretim kurumu katıldı. Bunların her birine bünyelerinde bulunan öğrenci sayısı, öğretim elemanlarının profilleri, fakülteler, tesisler, ulusal ve uluslar arası kurumlarla olan ilişkileri ve maddi durumları soruldu.

Elde edilen bulgular şu yöndeydi: 2004 – 2012 yılları arasında yükseköğretim sektöründe önemli gelişmeler meydana geldi. Ankete tabi tutulan 44 kurum içerisinde 34'ü bu süre içerisinde açıldı. Başlangıçta yapılan tescil işleminin ötesinde devlet kurumları ile yükseköğretim kurumları arasında sınırlı bir bağlantı bulunmaktadır. Öğrencilerden alınan ücretler, Yükseköğretim kurumlarının temel finansman kaynağıdır. Her ne kadar bazı kurumlar devlet desteği ve/veya dışarıdan destek alsın da, kurumların geneli eğitim faaliyetlerini yerine getirmek için öğrencilerden alınan harçlara bağlıdır. Sınırlı orandaki maddi kaynaklar, öğrenim materyallerinin kısıtlı olması ve yetersiz temel altyapı yükseköğretim kurumlarının karşılaştığı zorluklar arasında ilk sırada yer almıştır. Ankete tabi tutulan 44 kurumun

tamamı, maddi kaynakların yetersiz olmasının faaliyet kapasiteleri üzerinde büyük kısıtlamalara neden olduğunu belirtti.

Bu kurumların birçoğu tarafından ifade edilen diğer, önem sırasına göre: öğrenim materyallerinin sınırlı olması, yetersiz temel altyapı, sınırlı kapasitedeki idari personel, öğretim ekipmanlarının kısıtlı olması, kalifiye akademik personel yetersizliği, üniversiteye ait bina eksikliği. Yükseköğrenim sektörü, kar amacı güden iş adamları tarafından ele geçirilmiştir. Bazı üniversiteler Diaspora topluluğu, dini sivil toplum örgütleri veya başka özel kuruluşlar tarafından tesis edilmiştir. 2013 yılında Somali genelindeki 1,130 özel okulu temsil eden eğitim koalisyonu, ülke çapında ilk ve ortaöğretimi standart seviyeye getirecek bir müfredat ortaya çıkardı ve bu ana kadar her okul kendine ait müfredatı ve kendisine destek sağlayan kişi veya gruplar tarafından belirlenen bir eğitim planını kullanmaktaydı. Şimdi ise, Somali'deki yükseköğretim kurumlarında verilen eğitimin kalitesinde düzenleme yapılmaması durumunda kalitenin uluslar arası standartların oldukça uzağında kalacağı düşünülmektedir (Abdirashid, 2013)

2.13 Sonuç

Her hükümetin hedefleri, bünyesinde barındırdığı eğitimi erişim, kalite, eşitlik ve mali sürdürülebilirlik yönünden iyileştirmektir. Bunu gerçekleştirebilmek için, aynı zamanda paralı eğitimin gelişimi kontrol ve teşvik etmeleri gerekir. Stratejik düzeyde, devletler paralı eğitimi küresel eğitim politikası içine entegre edebilmelidir ve resmen tanımlı bir yer ve performans hedefleriyle bunu sağlayabilirler. Taraflara düşen görev ve sorumlulukların açık bir şekilde tanımlandığı doğru bir ortaklık oluşturulmalıdır. Bu sayede devletler, toplumsal hedeflerini gerçekleştirebilmek için kaynaklarının bir kısmını paralı eğitime yönlendirebilir; sağlanacak teşvikler taslağının oluşturulması gerekir. Bazı özel işletmeciler için vergi teşvikleri ile birlikte uygun, saydam ve öngörülebilir bir parasal yardım şeması uygulanabilir ve son olarak kapsamlı bir düzenleme ve hesap verebilirlik mekanizması kullanılmalıdır. Paralı eğitimi izlenmesi ve kontrol edilmesinden sorumlu olan devletlerin önemli ölçüde güçlendirilmesi ve görevini yerine getirebilmeleri için gerekli olan araçlara sahip olmaları gereklidir. Sonuç olarak, paralı eğitim hakkında güvenilir ve kullanılabilir bilgi oluşturulmalı ve herkes için erişilebilir hale getirilmelidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE METODOLOJİ

Bu bölüm, veri toplama süresince araştırmacının kullandığı metot hakkında bilgiler sunacak ve elde edilen bilgilerin kaynağını ve verilerin nasıl toplandığını ortaya koyacaktır.

3.0 Araştırma Yöntemi

Bu, akademik bir araştırmadır ve türü itibarıyla de basit ve açık bir araştırmadır. Çünkü bu araştırma, bilgi edinmek amacıyla yürütülmüş olup Sahra-altı Afrika'daki paralı eğitimi tanımlamayı ve açıklamayı hedeflemektedir. Aynı zamanda, şu an varılan noktayı belirttiği için de betimleyici bir araştırmadır, içerisinde araştırmalar ve gerçek bulgular yer alır ve elde edilen bulgular ve veriler doğrultusunda genel bir sonuca ulaşılır. Araştırmanın konusu, Sahra-altı Afrika'daki eğitimde gerçekleştirilen özelleştirme ve bunun eğitim kalitesi üzerindeki etkileridir. Söz konusu çalışmada araştırmacı, en popüler tez yazma tekniklerinden biri olan standart APA (Amerikan Psikologlar Derneği) tekniğinden faydalanmıştır. Araştırma, 5 ana bölümden oluşur: Giriş, Kaynak Taraması, Yöntem, Veri Analiz Sunumu ve Yorumu, son olarak Sonuç ve Öneri.

Araştırmanın tamamı açısından değerlendirildiğinde özelleştirme derecesi, düzenleme derecesi ve kaliteli eğitim için söz konusu özel kurumlardaki kullanılabilir iş gücü ve sermaye, araştırmanın temel bölümlerini oluşturur.

Ülke ekonomisinin verimliliği Cobb-Douglas formunda sermaye ve iş gücü işlevi olarak yazılır.

$$Y = F(A, K, L)$$

Y; verimlilik, A; teknolojik seviye, K; sermaye birikimi, L; iş gücü. Bu sayede veri analiz bölümünde, iş gücü ve gerekli işçi becerileri ve ayrıca sermaye miktarı ve finansal kapasite hakkında bilgi edindikten sonra Sahra-altı Afrika'daki eğitim türü konusunda net bilgilere ulaşabileceğiz.

Söz konusu araştırmanın uygulanmasında faydalanılan araştırma yöntemi:

- Anket
- Röportaj

Bu araştırmada yer alan veriler, temel ve ikincil verilerden oluşur. Kaynak taramasında temel ikincil veriden faydalanıldı ve bu veriler referans olarak kitap, internet, daha önceki yapılan araştırmalar, raporlar ve internet siteleri kullanılarak elde edildi.

Anket

Araştırmacı söz konusu araştırma esnasında verileri toplamak için anket kullandı. Ankete katılanlardan rakamsal veriler elde etmek için kendi kendine uygulanan anketler kullanıldı. Doldurulmasının hızlı ve basit olması nedeniyle ve aynı zamanda ankete katılanların kimliklerini gizlediği için, anketlerin en iyi yöntem olduğu ileri sürüldü. Anket içerisine kapalı uçlu sorular yer aldı.

Mülakatlar

Araştırmacı, ankete katılanların düşüncelerini öğrenmek için yüz yüze mülakatlar yaptı. Bu mülakatlar üniversitelerde ve öğrenci yurtlarında gerçekleştirildi. Araştırmacı bunun faydalı olduğunu hissetti. Çünkü soruların daha iyi açıklanmasına ihtiyaç duyulduğunda ilgili konulara değinen soruları bu doğrultuda ayarlayabiliyor ve bundan yararlanabiliyordu.

3.1 Araştırma Kitle

Söz konusu araştırma, anket için 30 kişilik bir katılım hedefliyordu. Ankete katılan 30 kişi Sahra-altı Afrika bölgesinden ve her biri kendi ülkesini temsil ediyordu. Bu katılımcıların tamamı farklı eğitim düzeylerindeki öğrencilerdi; bazıları birinci kademe eğitim görürken bazıları yüksek lisans birkaç tanesi de doktora programlarında eğitimini sürdüren öğrencilerdi.

3.2 Örnek ve Örneklem Prosedürü

Amaçlı örneklem yöntemi kullanarak örnek çalışma olarak 30 ülke seçildi ve önyargıları ve dengesizlikleri önlemek için bu ülkelerin her birinden veri toplamada ankete katılımcı olarak 1 kişi seçildi. Sahra-altı Afrika adına araştırmaya katılmak üzere 30 kişi seçildi.

3.3 Faydalanılan Araçlar

Ankete katılanların verdikleri cevaplar doğrultusunda genel bir bilgi oluşturmak için anketlerden yararlanılacaktır. Çalışmayla ilgili olarak verileri incelemek üzere kütüphane araştırması yapılacak. Katılımcıların uygunluk bakımından yaptıkları yorumlar doğrultusunda detaylı bilgi edinmek için röportaj taslağı kullanılacaktır.

3.4 Çalışma Alanı

Bu araştırma Sahra-altı Afrika'da yürütülmüştür. Sahra-altı Afrika'da Sahra bölgesinde bulunan 49 ülkeden meydana gelmektedir. Kaynak taraması kapsamında beş ülke örnek olarak alınmış ve örnek çalışma ve veri toplama unsuru olarak da 30 ülke seçilmiştir. 49 ülkeden sadece 30'u araştırma çalışması içerisinde yer almıştır ve bunlar, Sahra-altı Afrika'da yer alan ülkelerin % 61.22'sini temsil etmektedir. Her ülkeden bir üyeye karşılaştırmak mümkün olmadığından ülkeler amaçlı örnekleme yöntemi ile seçildi.

3.5 Araştırma Planı ve Veri Analizi

Nitel ve nicel analiz araştırmasındaki yaklaşımlara uygun olarak veriler analiz edildi. Verilerin tamamı analiz edilmek üzere Sosyal Bilimler İstatistik Programı içerisine not edildi. Analiz, frekans ve yüzdeler açısından betimsel olarak gerçekleştirildi ve birbirine bağıntılı tablolarda sunuldu. Niteliksel veriler için analitik analiz kullanıldı ve alınan cevaplar doğrultusunda elle tutulur sonuçlar ortaya kondu. Daha çok eğitimde gerçekleştirilen özelleştirmenin kalite üzerindeki etkilerini belirlemeyi amaçladığı için bu çalışma kısmen niteliksel bir yöntem izleyecektir. Ankete katılanın ne hissettiğinin derinlemesine anlaşılması niteliksel bir yaklaşımdır ve bu çalışmada asgari düzeyde kullanılacaktır. Çalışmada ayrıca örnek çalışma araştırma planı izlenecektir. Bu örnek durum çalışmasında yer alan iki değişken: bağımlı değişken olarak kalite ve bağımsız değişken olarak özelleştirme.

3.6 Araştırmada Kısıtlamalar

Araştırmadaki kısıtlamalar şunlardır:

- Katılımcılar bazı sorulara cevap vermek istemediler ve bu soruları açık bir şekilde cevaplamadılar.
- Araştırma, beklenenden daha az süre aldı.
- Tüm ülkeler adına temsilci bulmak zordu ve bu nedenle örneklem kullanıldı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

VERİ ANALİZİ, SUNUM VE YORUMLAMA

4.0 Giriş

Data Analizi, Sunum ve Yorumlama bölümünde, araştırmacı Sahra-altı Afrika'daki eğitimde gerçekleştirilen özelleştirmenin eğitim kalitesi üzerindeki etkilerini inceleyen söz konusu çalışmadan elde edilen bulguları ve yorumları ortaya koymuştur.

Bu çalışmanın kolay anlaşılabilmesi ve sürecin daha belirgin bir şekilde yansıtılması için araştırmacı aşağıdaki maddeler üzerinde durmuştur:

- ✓ Ankete katılanların cevapları kolaylık sağlaması açısından bir tabloda gösterme
- ✓ Sosyal Bilimler İstatistik Programı kullanarak katılımcılar ve toplanan veriler ile ilgili temel istatistiksel rakamlar ortaya koyma
- ✓ Özellikle seçilen bazı sorulara verilen cevapların grafiksel ve sözcüksel açıdan yorumlanması
- ✓ Eğitimde gerçekleştirilen özelleştirmenin Sahra-altı Afrika'da uygulanan eğitim kalitesi üzerindeki etkileri hakkında ankete katılanların görüşlerinin açıklanması
- ✓ Verilen cevaplara bağlı olarak eğitimde gerçekleştirilen özelleştirmenin eğitim kalitesi üzerindeki etkileri hakkında genel sonuç

İki bölüm kapsamında KATILYORUM, KESİNLİKLE KATILYORUM, KATILMIYORUM, KESİNLİKLE KATILMIYORUM, BİLMİYORUM ve EVET HAYIR ve HİÇ BİLMİYORUM seçeneklerinin yer aldığı bir anket düzenlendi. Anket, sistematik bir şekilde altı bölümden oluşuyordu. Yukarıda bahsedilen konuyla alakalı olarak elde edilen sonuçlar sıklık ve yüzde bakımından betimsel olarak özetlendi ve tablolar ve grafikler halinde uygun bir şekilde sunuldu.

4.1 Çalışmanın Güvenilirliği ve Geçerliliği

Geçerlilik, araştırma kapsamında teorik ve kavramsal değerler ile uyum içerisine sonuçlar üretebilmek demektir: başka bir deyişle, doğru sonuçlar üretmek ve ölçülmesi gereken şeyin ne olduğunu belirlemektir. Tekrar kullanımı esnasında ankete katılanların verdiği cevaplarla aynı sonuçlar ortaya koyduğu takdirde güvenilir bir araçtır. Çalışmanın hesaplanması için Cronbach alfa yöntemi kullanıldı. Alfa değeri sıfır ile 1 arasında değişim göstermektedir ve genel anlamda güvenilir olması için 0.70 veya daha yüksek bir oranda olması gerekir. Croanbach alfa yöntemi genellikle test öğelerinin arasında iç kolerasyon olarak artar ve bu nedenle test sonuçlarının iç tutarlılık güvenilirliğinin belirlenmesi olarak bilinir.

Güvenilirlik testi, yapılan ölçümün faydasını belirlemek için istikrar ve tutarlılık ölçümü ile ilgilidir. Belirli bir kavramı tutarlı bir şekilde nasıl ölçtüğüne dayalı sorulara cevap bulur. Analiz sonucuna dayalı olarak uygulanan Cronbach alfa yöntemi, tüm öğelerin pozitif olarak bir biriyle ilişkili olduğunu ve içsel olarak tutarlı olduğunu göstermiştir. Bu nedenle, değişkenler arasındaki sonuçların güvenilirliğini ölçmek için Cronbach alfa yöntemi kullanılmıştır.

Durum İşlem Özeti

	N	%
Durumlar Geçerli	30	100.0
Harici	0	.0
Toplam	30	100.0

Güvenilirlik İstatistikleri

Cronbach Alfa	Öge sayısı
.827	40

Ölçüm İstatistikleri

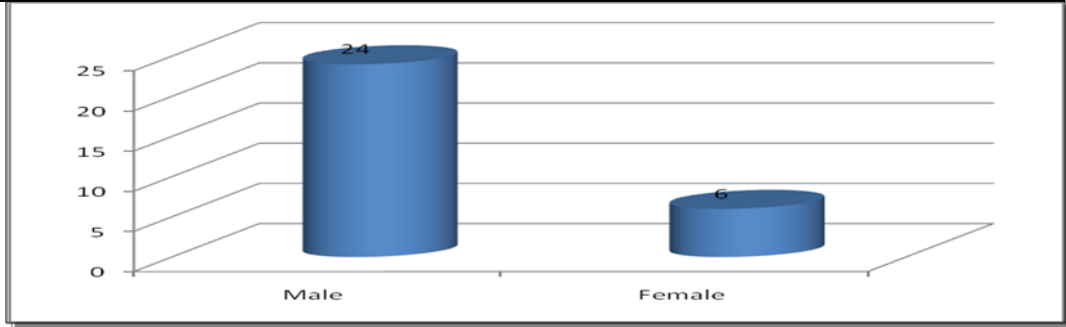
Ortalama	Değişken	Standart Sapma	Öge sayısı
80.47	191.223	13.828	40

4.2 Ankete Katılanlar Hakkında

Bu ankete 24 erkek, 6 kadın olmak üzere toplam 30 kişi katıldı. Ayrıca katılanların 11 tanesi lise, 16 tanesi yüksek lisans ve 3 tanesi de doktora mezunu öğrencilerdi. Yaşları yaklaşık olarak birbirine yakındı, 25 tanesi 18-28, kalan 5 tanesi ise 29-39 yaş aralığındaydı.

Cinsiyet

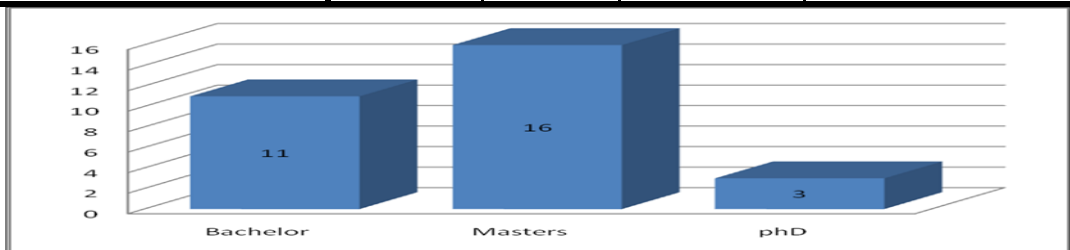
	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli Erkek	24	80.0	80.0	80.0
Kadın	6	20.0	20.0	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Bu grafik ankete katılanların % 80 oranında erkek, % 20 oranında ise kadın olduğunu göstermektedir.

Nitelik

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Lise	11	36.7	36.7	36.7
Yüksek lisans	16	53.3	53.3	90.0
Doktora	3	10.0	10.0	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

4.3 Toplanan Veriler

Ankete katılan sayısı	Erkek	Kadın	Yaş grubu	Nitelik/ mezuniyet derecesi
30	24	6	*18-28 yaş aralığı: 25 *29-39 yaş aralığı: 5	*Yüksek lisans:16 * Lisans: 11 *Doktora: 3

No	Özelleştirme ve genel bilgiler	Evet	Hayır	Bilmiyorum
1	Eğitimin özelleştirmesi, kalite üzerinde olumsuz etki eder	3	21	6
2	Paralı okulların çoğunda yeterli materyal yok	6	18	6
3	Paralı okulların çoğunda kayıt, seçim ve sözleşmeli alım yok	12	9	9
4	Tüm paralı okullar tarafından uygulanan merkezi bir sınav var	18	10	2
5	Kalite kontrolü adına paralı okullarımızın mevcut durumdakinden daha fazla denetime ve düzenlemeye ihtiyacı var	28	0	2
6	Okul ve toplum arasında güçlü bir ilişki var	17	8	5
7	Rüşvet ve saydamlık ve hesap verme sorumluluğunun olmaması paralı eğitimimizin gelişmesi aşamasında en önemli problemlerden biridir.	29	0	1
8	Paralı okullarda kullanılan müfredat birbirinden farklı.	3	21	6
No	Eğitimin düzenlenmesi ve hükümet katılımı			
1	Bölge yetkilileri düzenli olarak okulları ziyaret ediyor	12	15	3
2	Bölge yetkililerinin eğitimin denetlenmesi konusunda net kuralları bulunmakta	15	11	4
3	Yasaların ihlal edilmesi durumunda bölge yetkilileri para cezası uyguluyor ve harekete geçiyor.	18	5	7

4	Eğitim ve öğrenim konusunda bölge/ devlet yetkilileri tarafından yeterince denetim yapılıyor.	9	17	4
5	Bölge yetkililerinin denetim adına okul tabanlı ataşelikleri var	9	13	8
6	Bölge yetkilileri öğretme-öğrenme sürecinin uygulanışını izleyebiliyor.	18	11	1
No	Özel okulların statüsü			
1	Mevcut sağlık tesisleri çalışmalar için yeterli	10	16	4
2	Okullarda öğrenciler için yeterli oranda öğrenci sırası var	11	17	2
3	Müfredatların akademik içeriği yeterli ve etkili.	6	16	8
4	İhtiyaç duyulan kitapların tamamı kütüphanelerde mevcut	2	24	4
5	Okulun öğretim müfredatı yeterli	5	18	7
6	Okullardaki mevcut öğrenci sıraları yeterli durumda	4	25	1
7	Okulların çoğunda laboratuvar var	25	4	1
8	Okulların çoğunda spor ve beden eğitimi alanları mevcut	27	2	1

No	Müfredat içeriği ve pedagojik materyaller	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Bilmiyorum
1	Öğrenciler kütüphanelerden veya başka kaynaklardan kolaylıkla faydalanabiliyor	6		13	8	3
2	Kütüphanelerde toplumsal olaylar, kültür ve değerlerle ilgili kitaplar mevcut	11	1	3	13	2
3	Okullarda kullanılan ders kitapları ve diğer öğrenim materyalleri Genel Eğitim Ulusal Uzman Konseyi tarafından tedarik edilmektedir.	17	7	2		4

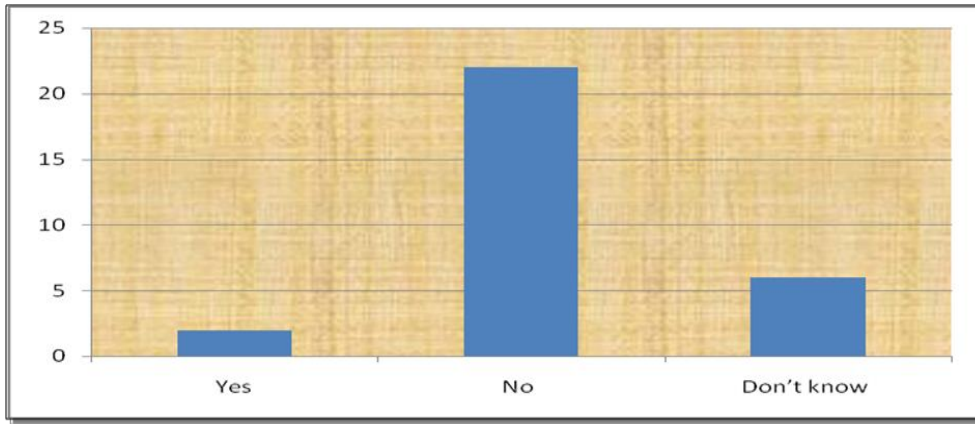
4	Öğrenim yardımına ihtiyaç duyan çocuklar için okullar ek ders düzenlemektedir ve belirlenen bilgi standartlarının ötesine geçen öğrenciler için ileri seviye dersler mevcuttur.	7		21	2	
5	Öğrenciler için öğretmen dağılımı konusunda, bir sınıfta en fazla 28 öğrenci olmalı	8	1	18		3
6	Ders saatleri standart oranda ve yeterli	9	2	11	3	5
No	Öğretmenler ve onların mesleki gelişimleri açısından çalışma şartları					
1	İlk ve orta öğretimdeki öğretmenlerin kanunen diploma sahibi olması gereklidir.	9	20	1		
2	Öğretmenlere mesleki hareketlilik ve gelişim açısından fırsatlar sunulmaktadır.	7		14	2	7
3	Öğretmenlerin maaşı zamanında ve düzenli olarak ödenir.	14		9	2	5
4	Öğretmenlere yeterince destek sağlanmaktadır.	2		12	13	3
No	Yönetim/İdare,kalite güvencesi ve düzenlemeler					
1	Ulusal Genel Sınav Komisyonu, ulusal düzeyde genel sınavların idaresinden sorumludur.	11	15	1		2
2	Eğitimde sağlanan düzenlemeler öğretim elemanlarının niteliklerini	16	9	1		4

	belirler.					
3	Şahıslara ait özel okullar öğretme-öğrenme sürecine ve eğitim standartlarına yön veren bir yönetim kuruluna sahiptir.	15		13		2
4	Belediye veya hükümetler kurulda yer alan temsilcileri aracılığıyla dolaylı olarak veya yönetim prosedürleri ile doğrudan okulların idaresinde yer alırlar.	11	3	9	4	3
5	Eğitim tamamlama ve genel okulu bırakma belgesi, Sınav kurulu yönetmeliği ve idari yönetmeliklerle düzenlenir.	17	10	1		2
6	Programların, kurumların ve okul çevrelerinin hem öz değerlendirmesi hem de dış değerlendirmesi okullarımızda düzenli olarak gerçekleştirilir.	17	5	4	1	3
7	Dış değerlendirme biçimi olarak öğrencilerin ve kurumların sistematik dış değerlendirmesi yerel makamlar veya devlet tarafından yapılır.	18	3	4	1	4
8	Bina gibi temel altyapıların oluşturulması için hükümet finansal destek sağlar.	9	4	10	3	4

Ankate katılanlar Sahra-Altı Afrika'yı temsil edemez, çünkü sayılar çok az ama Sahra-Altı Afrika çok büyük. Orada çok insan yaşadığı için birkaç kişi onları temsil edemez.

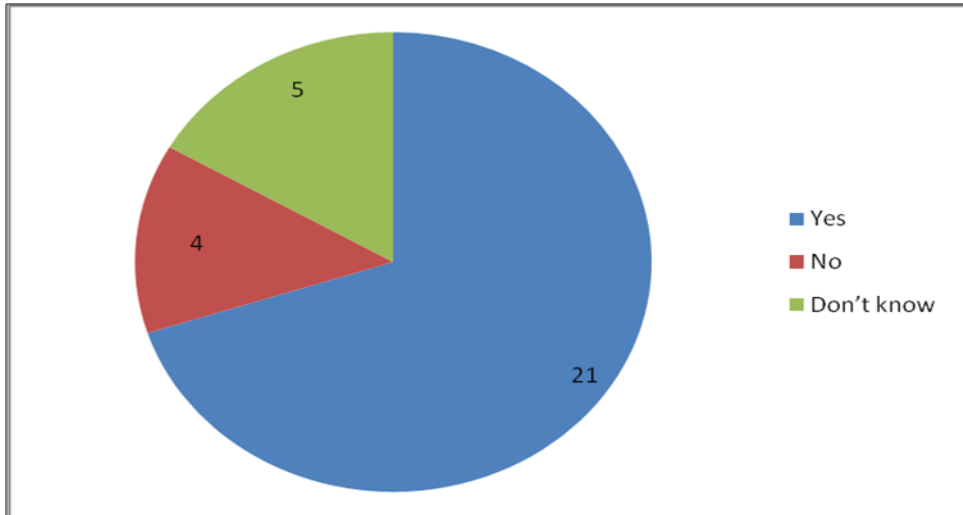
4.4 Eğitimde gerçekleştirilen özelleştirmenin eğitim kalitesi üzerinde olumsuz etkileri vardır.

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Evet	3	10.0	10.0	10.0
Hayır	21	70.0	70.0	80.0
Bilmiyorum	6	20.0	20.0	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

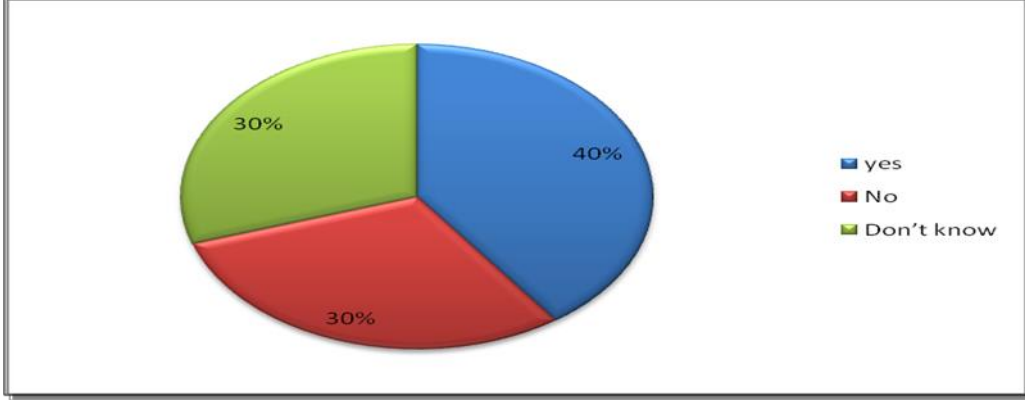
Bu çizelge gösteriyor ki, ankete katılanların % 70'i eğitimde yapılan özelleştirmenin eğitim kalitesi üzerinde olumsuz etkileri olmadığını düşünmektedir. Katılımcıların % 20'si "bilmiyorum", % 10'u ise kalite üzerinde olumsuz etkileri olduğu şeklinde cevaplar vermiştir.

4.4.1 Paralı okulların birçoğunda okul materyalleri yetersizdir.

Yukarıdaki şemada görülüyor ki, ankete katılanların% 70'i paralı okullarda okul malzemelerinin yetersiz olduğunu, % 13,33'ü öğretme- öğrenme süreci için gerekli materyallerin yeterli olduğunu belirtmiştir. % 16,67'lik dilim ise bu konuda kesin bir karar belirtmemiştir.

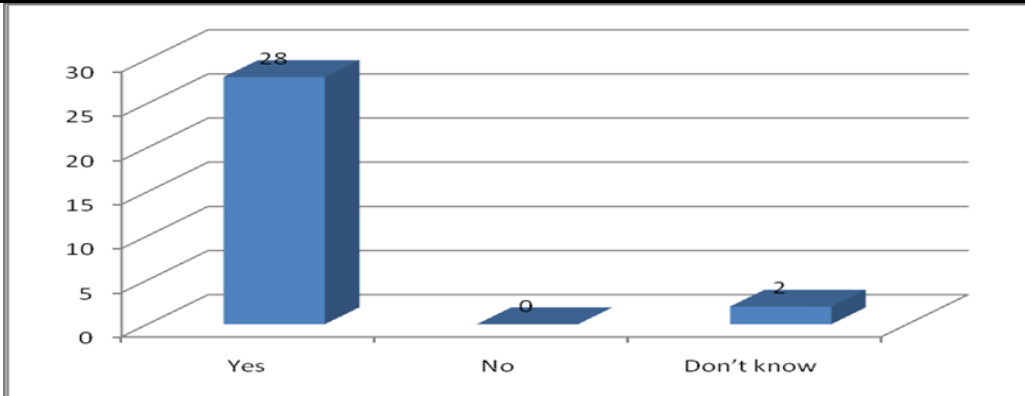
4.4.2 Paralı okulların birçoğunda kayıt, seçim ve istihdam yönetmelikleri bulunmamaktadır.

Yukarıdaki çizelgeye göre, paralı okulların % 40'ında kayıt ve seçim yönetmeliği bulunmamaktadır, buna karşın % 30'luk dilim bunların mevcut olduğunu belirtirken % 30'luk diğer dilim ise bu konuda fikir beyan etmemiştir.

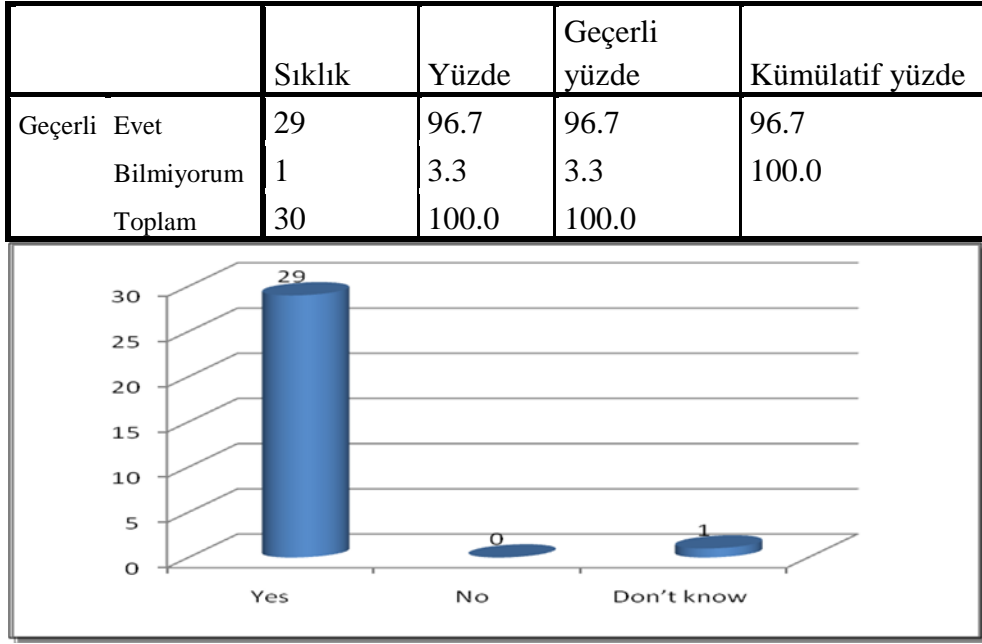
4.4.3 Kalite kontrolü için paralı okullarımız mevcut durumdakinden daha fazla denetime ve düzenlemeye ihtiyaç duymaktadır.

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Evet	28	93.3	93.3	93.3
Bilmiyorum	2	6.7	6.7	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Yukarıdaki çizelgede görülmektedir ki, paralı okullarımızın % 93.3'ü mevcut durumdakinden daha fazla denetime ve düzenlemeye ihtiyaç duymaktadır. % 6.7'lik kısım ise bu konuda net bir fikir belirtmemiştir.

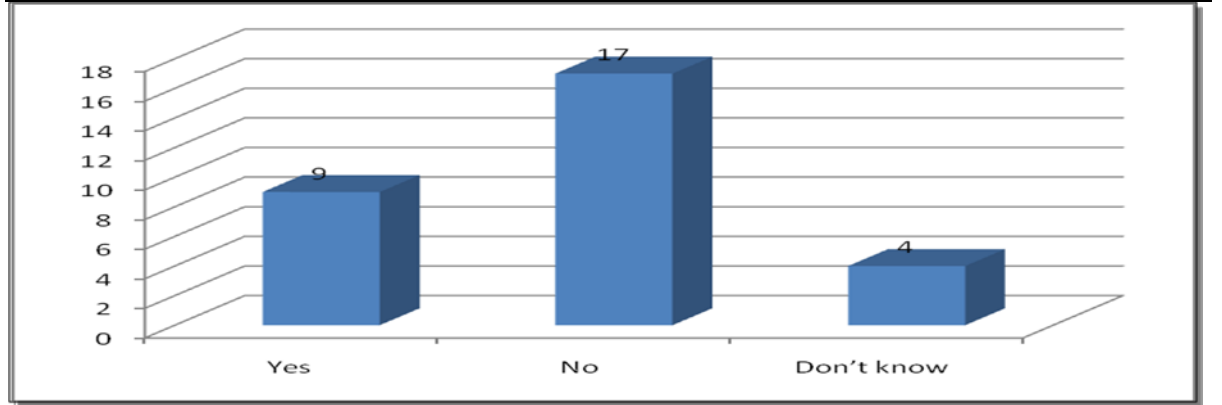
4.4.4 Saydamlığın ve mesuliyetin olmaması buna karşın rüşvetin çok yaygın olması paralı eğitimin gelişmesinde karşılaşılan en büyük sorunlardan bazılarıdır.

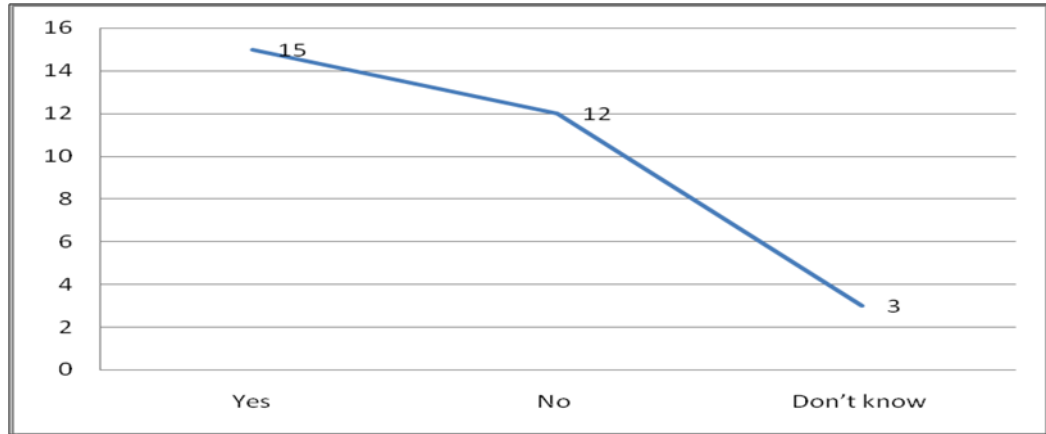
Yukarıdaki çizelgeye göre, ankete katılanların % 96.7'si (30 kişiden 29'u) şahsa ait özel eğitim kurumlarının rüşvet, saydamlık ve hesap verebilirlik bakımından sorumlu olduğunu ve bu durumun Sahra-altı Afrika'da eğitimin gelişmesi için bir engel teşkil ettiğini ileri sürmektedir. Ankete katılanlardan yalnızca bir kişi "bilmiyorum" cevabı vermiştir. Sahra-altı Afrika'daki eğitimde yaşanan en büyük sorunlardan biri rüşvetçiliktir. Çünkü bu sorun ülkenin sosyal, ekonomik ve siyasi geleceğine zarar vermektedir. Uzun vadede yol açabileceği etkilerden dolayı eğitim alanında uygulanan rüşvetçilik diğer sektörler nazaran daha belirleyici nitelik taşımaktadır. Bu durum eğitimde eşitlik, nitelik, kalite ve aynı zamanda her anlamda adalet gibi değerler açısından tehdit oluşturur. Bu sorunu yok etmeden, kısa vadede veya ileriye yönelik bir gelişme beklenemez, öyle ki bu sorunun az da olsa var olduğu durumda hiç kimse bir adım ilerleme gösteremez. Bu sorun, Afrika eğitim sistemine karşı tepkileri de artırmıştır.

4.5 Eğitim ve öğrenim, bölge yetkilileri veya devlet tarafından yeterli derecede denetlenmektedir.

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Evet	9	30.0	30.0	30.0
Hayır	17	56.7	56.7	86.7
Bilmiyorum	4	13.3	13.3	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

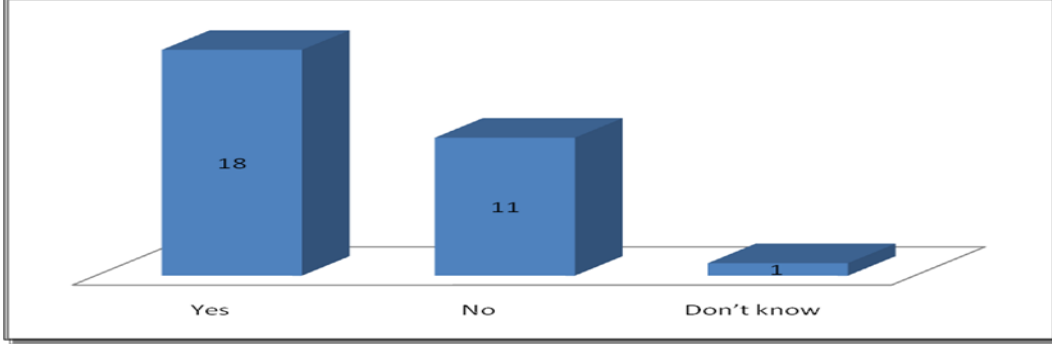
4.5.1 Eğitimin denetlenmesi konusunda bölge yetkililerince belirlenmiş net kurallar var.

Yukarıdaki çizelgeye göre, ankete katılanların % 50'si eğitim makamlarının birtakım denetleme ilkelerine sahip olduğunu ifade etmektedir. Ancak katılımcıların % 40'ı bu makamların denetleme ilkeleri olmadığını ifade etmiş ve % 10'luk kısım bu soruya “bilmiyorum” cevabını vermiştir.

4.5.2 Bölge, öğretme-öğrenme sürecini takip edebiliyor.

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Evet	18	60.0	60.0	60.0
Hayır	11	36.7	36.7	96.7
Bilmiyorum	1	3.3	3.3	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Yukarıdaki çizelge gösteriyor ki, ankete katılanların % 80'i yetkili makamların eğitim sürecini takip edebildiklerini düşünürken; % 36.7'si gerekli kapasite denetimini yapmadıkları belirtmiştir. Bu durum, kalite güvencesi konusunda caydırıcı kanunlarla denetlenen bir kapasite gelişim yöntemine ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

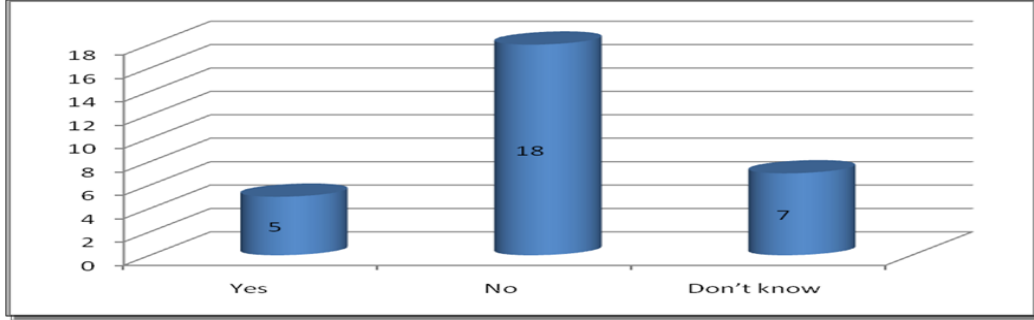
4.5.3 Yasaların ihlal edilmesi durumunda bölge makamları tarafından para cezası kesilmekte ve dava açılmaktadır.

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Evet	18	60.0	60.0	60.0
Hayır	5	16.7	16.7	76.7
Bilmiyorum	7	23.3	23.3	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Yukarıdaki çizelge, yasaların ihlal edilmesi durumunda kurumların % 60'ının para cezası uyguladığı veya dava açtığını ancak hukuksal açıdan ve verimlilik bakımından bu uygulamaların nasıl uygulanacağı konusunda bilgi eksikliği olduğunu göstermektedir. Öte yandan, katılımcılara göre yetkili makamların % 40'ı yasaların ihlali söz konusu olduğunda herhangi bir faaliyette bulunmamaktadır ve daha önce belirtildiği üzere bu durumun yaşanmasında en önemli etken eğitimde ortaya çıkan rüşvet sorunudur.

4.6 Okul müfredatı yeterlidir

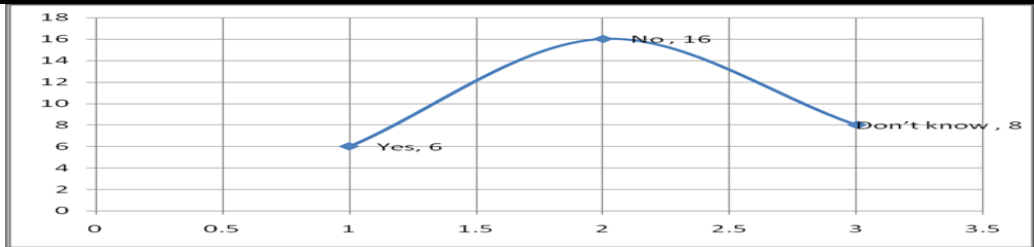
	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Evet	5	16.7	16.7	16.7
Hayır	18	60.0	60.0	76.7
Bilmiyorum	7	23.3	23.3	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Yukarıdaki çizelgeye göre mevcut müfredatın % 60'ının yetersiz olmasına karşın, % 16.7'si ise yeterli görülmektedir. Bu müfredatlarda güncellemeler yapılmamakta ve birçok ülkede eski geleneksel öğrenim teknikleri kullanılmaktadır.

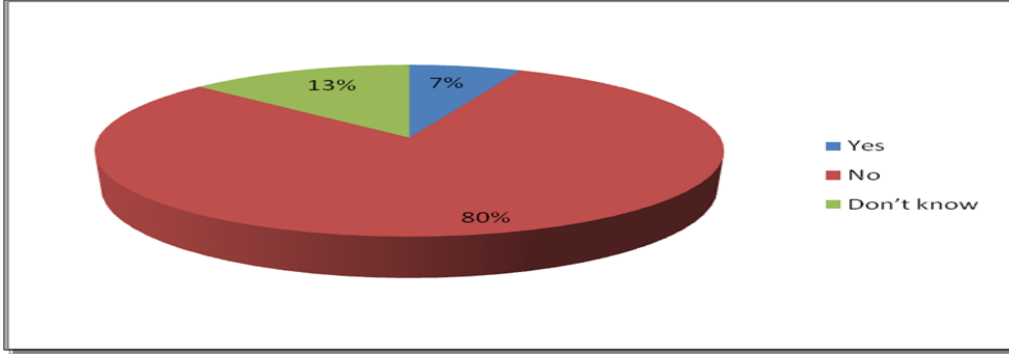
4.6.1 Okul müfredatlarının akademik içeriği yeterli ve başarılıdır

	Sıklık	Yüzde	Gerçek yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Evet	6	20.0	20.0	20.0
Hayır	16	53.3	53.3	73.3
Bilmiyorum	8	26.7	26.7	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Bu çizelgede Sahra-altı Afrika'da uygulanan müfredatların % 53'ü yeterli ve etkili olmadığı ancak okulların sadece % 20'sinde yeterli ve etkili müfredat olduğu görülmektedir.

4.6.2 Gerekli olan kitapların tümü kütüphanelerde mevcuttur

Yukarıdaki çizelgeden anlaşılacağı üzere, kütüphanelerin sadece % 7'sinde ihtiyaç duyulan kitaplar mevcut iken, bu kütüphanelerin % 80'inde gerekli kitaplar bulunmamaktadır.

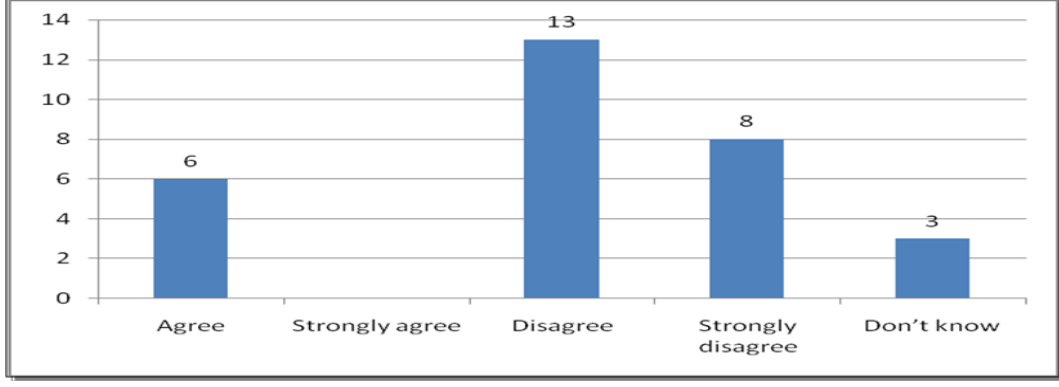
4.6.3 Mevcut sağlık kuruluşları çalışmalar için yeterli durumda

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Evet	10	33.3	33.3	33.3
Hayır	16	53.3	53.3	86.7
Bilmiyorum	4	13.3	13.3	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Tablo gösteriyor ki, sağlık kuruluşlarının % 53'ü çalışmalar için yeterli durumdadır ve bu durum hem eğitim kalitesi hem de okul çevrelerinin hijyeni üzerinde olumsuz etkileri bulunmaktadır.

4.7 Öğrenciler kütüphanelere ve diğer bilgi kaynaklarına kolaylıkla ulaşabilmektedir.

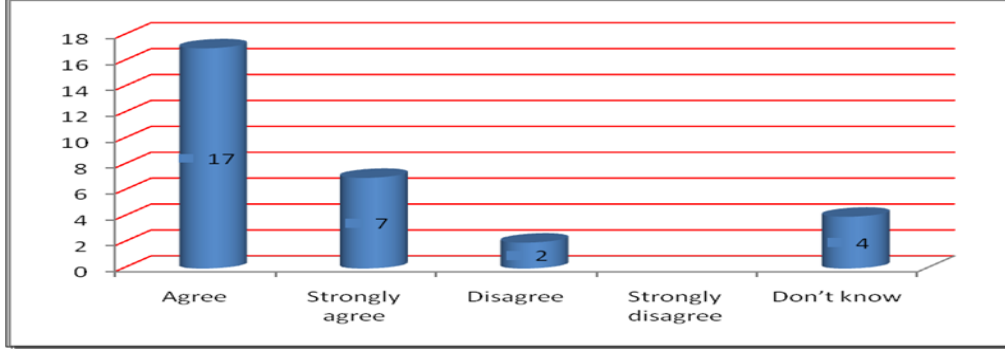
	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Katılıyorum	6	20.0	20.0	20.0
Katılmıyorum	13	43.3	43.3	63.3
Kesinlikle katılmıyorum	8	26.7	26.7	90.0
Bilmiyorum	3	10.0	10.0	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Çizelgeden anlaşıldığı üzere, öğrencilerin sadece % 20'lik kısmı kütüphanelerden faydalanabilirken, % 71'i ise bu imkanlara sahip değildir.

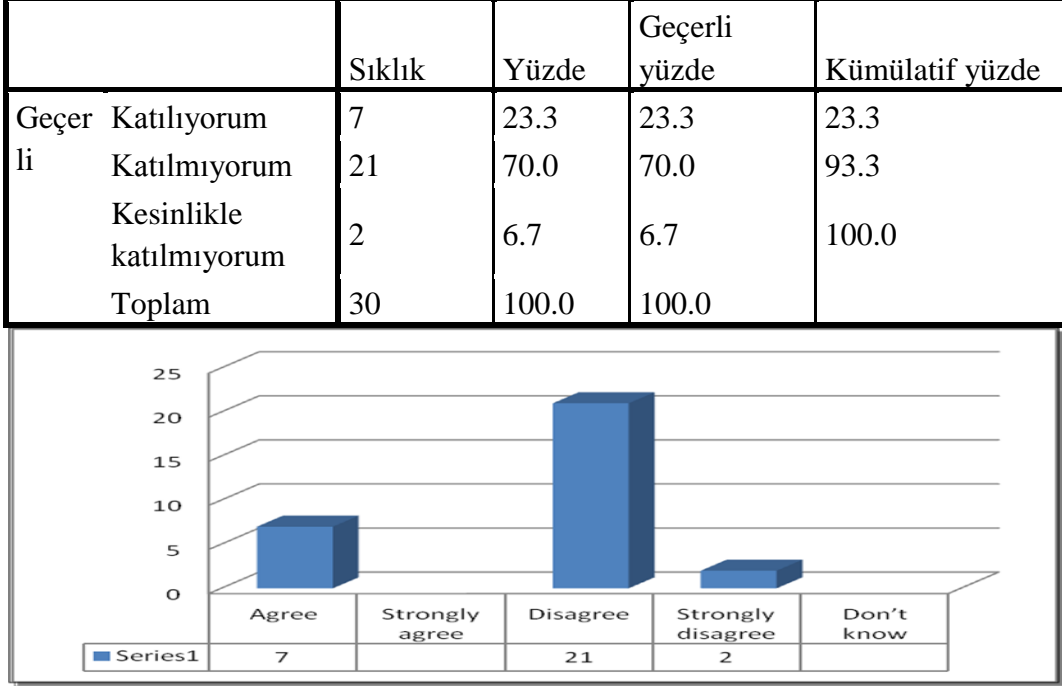
4.7.1 Okullarda kullanılan ders kitapları ve diğer öğrenim materyalleri Genel eğitim Ulusal Uzman Konseyinin onayından geçmektedir.

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Katılıyorum	17	56.7	56.7	56.7
Kesinlikle katılıyorum	7	23.3	23.3	80.0
Katılmıyorum	2	6.7	6.7	86.7
Bilmiyorum	4	13.3	13.3	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Ders kitaplarının ve öğrenim materyallerinin %80'i ulusal eğitim konseyi tarafından karşılanmaktadır.

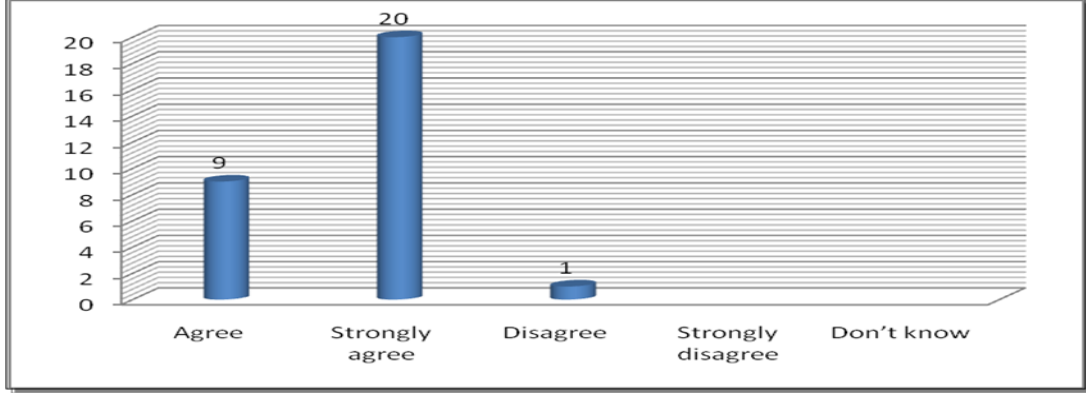
4.7.2 Öğrenim desteğine ihtiyaç duyan çocuklar için okullar ek ders organize etmektedir ve belirlenen bilgi standartlarının üzerindeki çocuklar için de ek dersler mevcuttur.

Yukarıdaki çizelgeden de anlaşılacağı üzere, Sahra-altı Afrika'daki özel okulların % 76'sı belirlenen bilgi seviyesinin üstündeki öğrenciler için veya ek ders öğrenimine ihtiyaç duyan öğrenciler için ek ders uygulaması yapmamaktadır ve bu durum yine kalite problemini ortaya çıkarmaktadır. Çünkü bu öğrencilerin çoğu öğretmenlerden ve okul yönetiminden yeterli ilgi görememektedir. Bu öğrenci gruplarına yeterince ilgi gösterilmediği takdirde, toplumun belirli bir kısmı sahip oldukları yeteneklerini tam olarak ortaya koyamayacaktır.

4.8 İlk ve orta öğretimlerde görev alan öğretmenlerin kanunen diploma sahibi olmaları gereklidir.

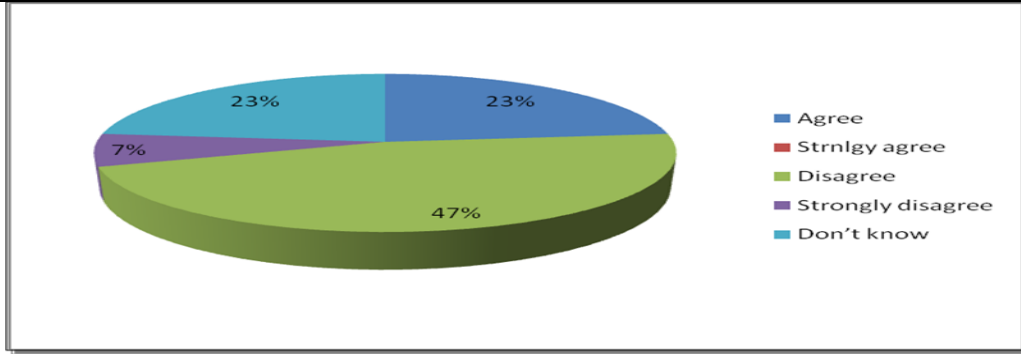
	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Katılıyorum	9	30.0	30.0	30.0
Kesinlikle katılıyorum	20	66.7	66.7	96.7
Katılmıyorum	1	3.3	3.3	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Ankete katılanların % 96.7'si Sahra- altı Afrika'da öğretmenlerin hukuken diploma sahibi olması gerektiğini düşünmektedir.

4.8.1 Öğretmenlere mesleki değişkenlik ve mesleki gelişim imkanları sağlanmaktadır.

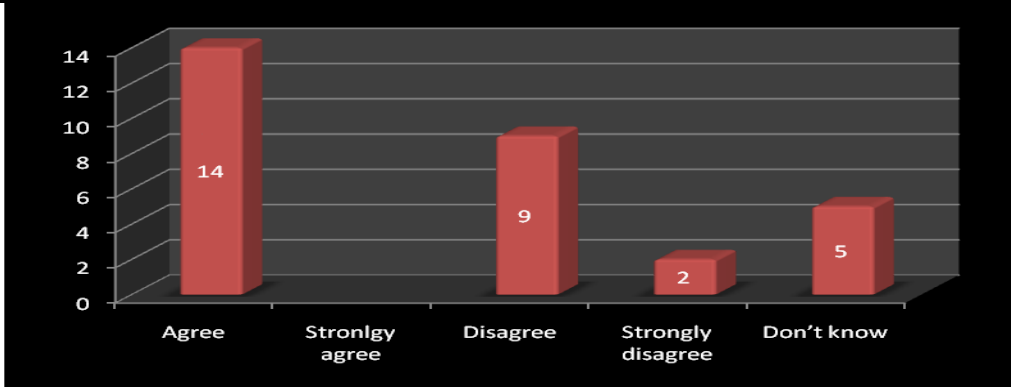
	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Katılıyorum	7	23.3	23.3	23.3
Katılmıyorum	14	46.7	46.7	70.0
Kesinlikle katılmıyorum	2	6.7	6.7	76.7
Bilmiyorum	7	23.3	23.3	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Yukarıdaki çizelgeye göre öğretmenlerin sadece % 23'üne mesleki gelişim imkanları sunulurken bu imkanlardan yararlanamayan öğretmenler ise % 47'lik bölümü kapsamaktadır.

4.8.2 Öğretmenlere zamanında ve düzenli olarak ödeme yapılmaktadır.

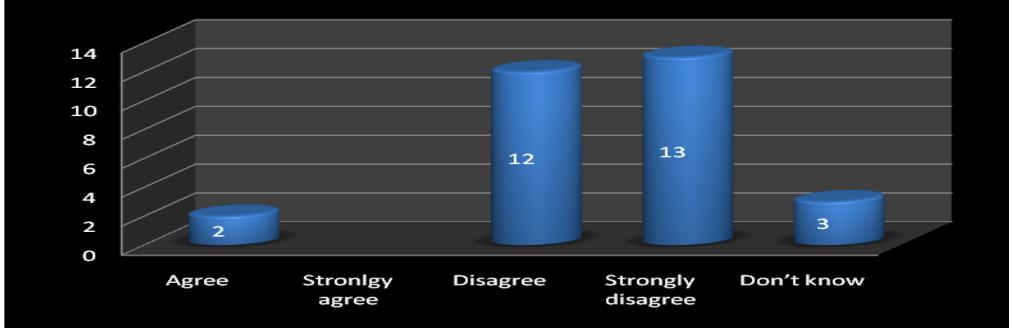
	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Katılıyorum	14	46.7	46.7	46.7
Katılmıyorum	9	30.0	30.0	76.7
Kesinlikle katılmıyorum	2	6.7	6.7	83.3
Bilmiyorum	5	16.7	16.7	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Bu çizelgede görülüyor ki, öğretmenlerin % 36.7'sine zamanında ve düzenli ödeme yapılmamaktadır. Bu durumda şu soruya cevap aramak gerekiyor: "öğretmenlerin maaşı zamanında ve düzenli olarak ödenmezse, onlardan olumlu olarak ne bekleyebiliriz?" Açıkça görülüyor ki, bozulma ve kanun dışılık algısının büyük bir kısmı bundan kaynaklanmaktadır. Öte yandan öğretmenlerin % 46.7'si maaşlarını zamanında aldıklarını belirtti, geri kalanlar ise bu konuda çekimser kaldı.

4.8.3 Öğretmenlere yeterince destek sağlanıyor

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Katılıyorum	2	6.7	6.7	6.7
Katılmıyorum	12	40.0	40.0	46.7
Kesinlikle katılmıyorum	13	43.3	43.3	90.0
Bilmiyorum	3	10.0	10.0	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

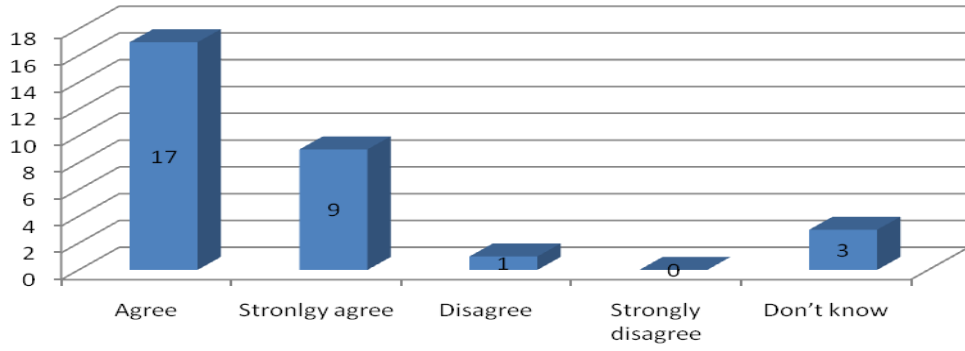
Yukarıdaki tabloda öğretmenlerimizin % 83'ünün meslekleriyle alakalı olarak yeterince desteklenmedikleri görülmektedir. Bu, çok önemli bir konudur çünkü öğretmenin maşş zamanında ve düzenli olarak ödenmezse öğretme- öğrenme sürecinin son bulması muhtemeldir, bu durumda öğretmen okula düzenli olarak gelmez, gerektiği şekilde ders anlatmaz ve sorumluluklarının bilincinde bir birey gibi davranmaz. Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki, Sahra-altı Afrikada'ki öğretmenlerin birçoğu gönüllü işsizlik listesi içerisinde yer almaktadır bu da demektir ki, kendilerine başka bir iş imkanı sunulsa hiç düşünmeden mesleklerini terk edeceklerdir. Ankete katılanların sadece % 6.7'si meslekleri yönünde destek gördüklerini dile getirirken % 10'u bu soruyu "bilmiyorum" şeklinde cevapladı. Bölgenin tamamında eğitim bütçesi somut olmadığından dolayı özel kurumlar resmi kayıtların yapıldığı yerlere kıyasla daha az ücret ödemektedir. Katılımcının verdiği cevaplar doğrultusunda buradan çıkarılacak önemli bir sonuç; öğretmenler için daha yüksek maaşların ve başka destekleyici programların hayata geçirilmemesi durumunda, eğitim sisteminin kalitesi ve niteliği konusunda fazla başarı sağlanamayacaktır.

4.9 Ulusal düzeydeki genel sınavların icra edilmesinden Ulusal Genel Sınav Kurulu sorumludur.

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Katılıyorum	12	40.0	40.0	40.0
Kesinlikle katılıyorum	15	50.0	50.0	90.0
Katılmıyorum	1	3.3	3.3	93.3
Bilmiyorum	2	6.7	6.7	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

4.9.1 Eğitimdeki düzenlemeler öğretim kadrosunun niteliklerini belirler.

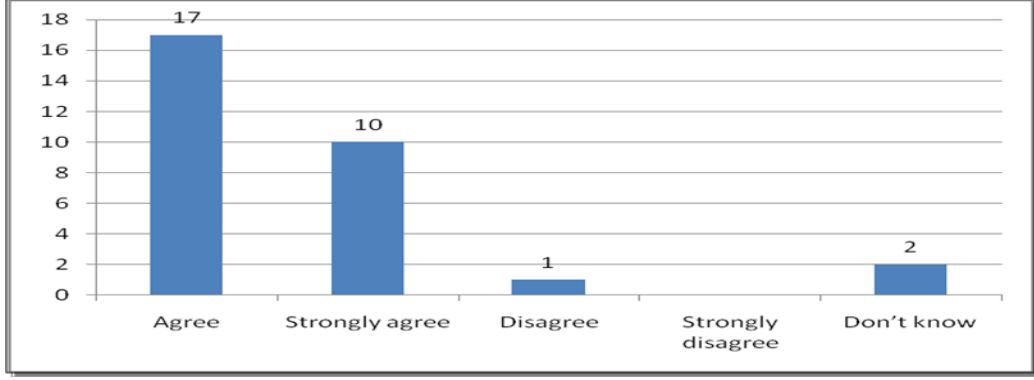
	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Katılıyorum	17	56.7	56.7	56.7
li Kesinlikle katılıyorum	9	30.0	30.0	86.7
Katılmıyorum	1	3.3	3.3	90.0
Bilmiyorum	3	10.0	10.0	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Tablodan anlaşılacağı üzere, öğretim personelinin % 86.7'si eğitim makamlarınca yürütülen eğitim düzenlemeleriyle belirlenmektedir ancak burada önemli olan, diploma sahibi olmalarının yanı sıra bu düzenleme sonucu ortaya konan uygulamalara ne kadar uyum sağladıklarıdır.

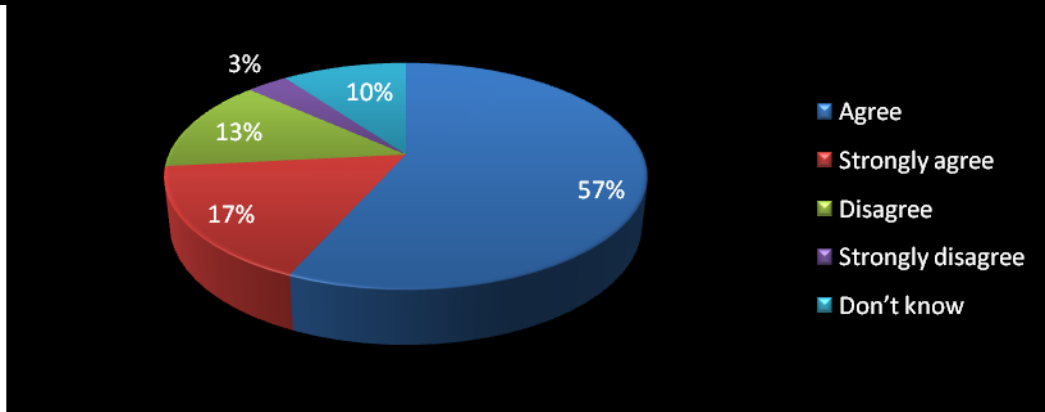
4.9.2 Mezuniyet belgesi ve diploma için yapılan sınavlar Sınav kurulu kararı ve idari kurallar çerçevesinde düzenlenir.

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Katılıyorum	17	56.7	56.7	56.7
Kesinlikle Katılıyorum	10	33.3	33.3	90.0
Katılmıyorum	1	3.3	3.3	93.3
Bilmiyorum	2	6.7	6.7	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

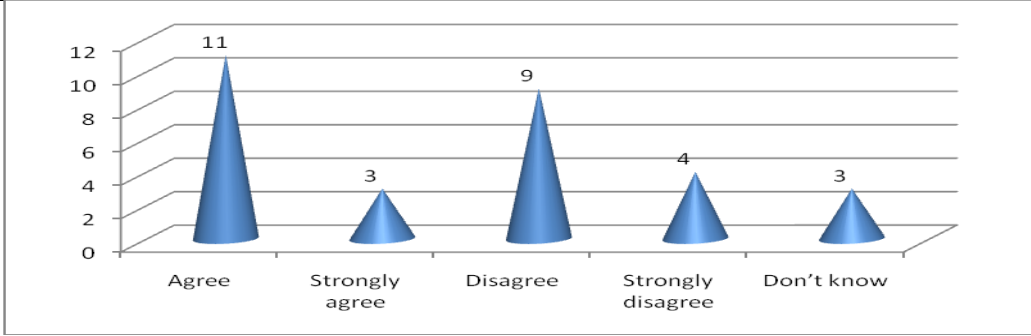
4.9.3 Programlar, kurumlar ve okul çevreleri hakkında iç ve dış değerlendirmeler okullarımızda düzenli olarak yapılmaktadır.

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Katılıyorum	17	56.7	56.7	56.7
Kesinlikle katılıyorum	5	16.7	16.7	73.3
Katılmıyorum	4	13.3	13.3	86.7
Kesinlikle katılmıyorum	1	3.3	3.3	90.0
Bilmiyorum	3	10.0	10.0	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

4.9.4 Belediye ve hükümetler, dolaylı olarak okul idare kurulundaki temsilcileri aracılığıyla veya doğrudan idari prosedürler yoluyla okulların yönetiminde yer alırlar.

	Sıklık	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif yüzde
Geçerli Katılıyorum	11	36.7	36.7	36.7
Kesinlikle katılıyorum	3	10.0	10.0	46.7
Katılmıyorum	9	30.0	30.0	76.7
Kesinlikle katılmıyorum	4	13.3	13.3	90.0
Bilmiyorum	3	10.0	10.0	100.0
Toplam	30	100.0	100.0	

Tabloda gösterildiği üzere, hükümetlerin ve eğitim makamlarının özel okulların yönetim kurulunda temsilcilerinin bulunmadığını göstermektedir ve bu da, eğitimin başarısı ve etkinliği açısından üzerinde durulması gereken bir başka konudur. Ayrıca katılımcıların % 10'u bu soruyu "bilmiyorum" şeklinde cevapladı.

Sahra-Altı Afrika Eğitiminde Özelleştirme Oranları:

Kreşe	İlk Okul	Lise
%60	%15	%21

4.10 Sonuç

Biliyoruz ki, hem devlet sektöründe hem de özel sektörde su, enerji ve hastane gibi çok sayıda hizmet sunulmaktadır. Aynı zamanda, okullar da hem devlet hem de özel sektör tarafından sunulan hizmetler arasında yer alır. Daha iyi verim, daha yüksek başarı ve daha yüksek kalite gibi birtakım nedenlerden dolayı özelleştirme tercih edilmektedir öte yandan hükümetler tüm yurttaşlarına eğitim imkanı sağlayamadığından tüm yurttaşların eşit bir şekilde eğitim alması için eğitimin özelleştirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Eğitimde özelleştirme konusu masaya yatırıldığında Sahra-altı Afrika konusu en başta gelen konular arasında yer alır. Sahra-altı Afrika'daki hükümetler yurttaşlarının tamamına tam anlamıyla eğitim imkanı sağlayamamaktadır ve bu da demektir ki, eğitimin kaliteli ve herkes tarafından erişilebilir olabilmesi bakımından Sahra-altı Afrika'da eğitimin özelleştirilmesi gereklidir. Fakat, Sahra-altı Afrika'da eğitimin özelleştirilmesi sorunu, düzenlemelerin ve kalite kontrolünün gerçekleştirilmediği veya nesnellik kazanmadığı durumlarda ortaya çıkar. Bu tür kanunların yeterince sıkı bir şekilde uygulanmadığında veya birtakım boşlukların mevcut olduğu durumlarda, iş adamları kendi çıkarları doğrultusunda hareket edebilir. Sonrasında bu durum, bu kişilerin herhangi bir isim altında, bir okulun sahip olması gereken kriterlere uygun olmayan, yönetimin ve okulun tamamen bağımsız olduğu için özel bir işyeri veya bir dükkan gibi faaliyet gösteren özel bir okul açması şeklinde ortaya çıkabilir.

Sahra-altı Afrika'daki paralı eğitimin en önemli sorunlarından biri rüşvetçilik, şeffaflığın ve hesap verebilme sorumluluğunun olmamasıdır. Bu konu ankete katılanlara yöneltildiğinde katılanların % 96.7'si kayıtlarda, satın alımlarda, tanıtımlarda ve hatta not yükseltme sınavlarında bile çok sayıda rüşvet olayı meydana geldiğini belirtmiştir. Yapılan araştırmada ankete katılanların % 70 oranında verdiği cevaplar doğrultusunda eğitimde gerçekleştirilen özelleştirmenin eğitim kalitesi üzerinde herhangi bir olumsuz etkisi bulunmamaktadır. Fakat bu durum mevcut eğitim kanunlarıyla, kalite güvencesiyle, denetimlerle ve genel düzenlemelerle pozitif bir ilişki içerisindedir ve bu nedendir ki ankete katılanlara özel okullarımızın kalite kontrolü için mevcut durumdakinden daha fazla denetime ve düzenlemeye ihtiyacı olup olmadığı sorulduğunda katılımcıların % 94'ü bu soruya EVET cevabını vermiştir ve bu konuda daha geniş kapsamlı ölçümlere ve denetimlere acilen ihtiyaç duyulduğun ifade edilmiştir.

Finans, teknoloji, kapasite veya kalite sınırlamaları nedeniyle Sahra-altı Afrika'daki özel eğitim sağlayıcılarının birçoğunun aslında çalışmaması gereklidir, ancak bunlara rağmen faaliyetlerini sürdürmektedir. Mevcut şartlardan ve çevreden dolayı insanların taleplerini kendilerinin lehine dönüştürüp kendi menfaatleri doğrultusunda hareket etmekte ve müşterilerine fayda sağlamak yerine onlara daha çok zarar vermektedirler.

Böyle bir durumda, eğitimde gerçekleştirilen özelleştirme ve eğitim kalitesi arasında olumsuz bir etki meydana gelir, yani özelleştirme artarken eğitimin kalitesi düşer.

Örneğin:

Değişkenler	A	B	C	D
Özelleştirme	1	2	3	5
Kalite (rakamla)	100%	95%	90%	55%

Yukarıdaki tablo, eğitimin özelleştirilmesi esnasında kanunların sıkı bir şekilde uygulanmaması sonucu eğitim kalitesinin nasıl düştüğünü gösteren bir örnektir.

A senaryosunda sadece 1 okulda özelleştirme yapıldığı ve kalitenin % 100 olduğu görülürken, D senaryosunda 5 okulda yapılan özelleştirme sonucunda kalite % 55'e düşmüştür. Sadece kalite üzerinde değil aynı zamanda toplumun tamamı ve ülkenin ekonomisi ve uzun vadede geleceği üzerinde de oldukça etkilidir. Ancak iyi bir kalite kontrol mekanizması varsa bu durum zıt yönde işleyebilir; eğitim kalitesinde artış olmasından ve masrafların azalmasından dolayı özelleştirme sayesinde toplumun refah seviyesi de yükselecektir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.0 Giriş

Birleşmiş Milletlerde eğitim önemli bir konudur. 1948 Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi herkesin eğitim hakkı olduğunu açıklamıştır. Kuruluş, 2015 yılına kadar evrensel ilköğretim hedefine ulaşmayı kapsayan “bin yıl kalkınma hedeflerini” 2000 yılında ortaya koydu.” Herkes için eğitim” konusu altında belirlenen 6 hedef ayrıca UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu) tarafından kabul edildi. Bu amaçlar arasında ayrıca herkes için bedava ve zorunlu ilköğretim de yer aldı.

Sahra-altı Afrika'nın eğitim sistemi ve onun nasıl idare edildiği farklı açılardan ele alındı. Bununla birlikte Kıta, birçok gelişme gerçekleştirdi fakat diğer taraftan yüksek kalite konusunun birinci sırada olduğu uzun zamandır beklenen gelişim planları için engel olan birçok eleştiri ve zayıflıklar bulunmaktadır.

Evrensel ilköğretimden başlayacak olursak Sahra-altı Afrika, ilköğretimin bir sorun olduğu öne çıkan bölgelerden biridir. Sahra altı Afrika'nın diğer tarafında, son 10 yılda eğitimde beklenmedik bir gelişme olduğu görülmektedir. Daha doğrusu Sahra altı Afrika'nın tamamında okul kayıt yüzdesi 1999'da %58'den 2010'da %76' ya yükseldi ve şu anda %87'lerdedir.

Özellikle Burundi, çok büyük atılımlar yaptı. Küçük Doğu Afrika devleti bedava ve zorunlu ilköğretimi öne sürerek hemen hemen bütün çocuklar için ilköğretimi hayata geçirdi. İlköğretim eğitiminin uygulama gelişimindeki bazı başarılarla rağmen yine de zorluklar yaşandı ve her yer aynı derecede ilerlemeye ulaşamadı. Örneğin Madagaskar'da erkek çocuklarının %99'u ve kız çocuklarının %100'ü kayıt olurken, Eritre'da erkek çocuklarının sadece %39'u ve kız çocuklarının %34'ü kayıt yaptırdı. UNESCO, Sahra altı Afrika'nın diğer tarafında toplamda 31 milyon çocuğun hala ilkokul eğitimini almadığını belirtti.

Aslında Sahra altı Afrika'da evrensel ilköğretim hedefinin uygulanması yolunda bazı büyük problemler var. Aileler genellikle okul üniforması, okul harçlığı gibi birtakım giderleri karşılayamıyor. Nitelikli öğretmen eksikliği var ve okullar çocukların

evlerinden çok uzakta yer almaktadır. Bunun kırsal alanlardaki bir problem olduğu kanıtlanmıştır.

Bu nedenle şu açıktır ki; ilkokul eğitimine çocukların kayıt edilmesinde Sahra altı Afrika önemli ve gözle görülebilir bir gelişme göstermiş olsa da ilköğretimin evrensel ilkokul eğitimi haline getirilmesi aşamasında hala yapılacak birçok çalışma vardır. 2.4 oranındaki dünya ortalamasına kıyasla bölgedeki doğurganlık oranınının 5.1 olduğu ve 2030 yılında toplam nüfusunun 1.5 milyar olacağını tahmin edildiği Sahra altı Afrika'da artan talebin karşılanması için eğitim imkanlarının artırılması gerekmektedir.

Kaliteye geldiğimizde, eğitim kalitesi hala tartışmalı olmasına rağmen birçok araştırmada şu açıktır ki; iyi eğitim kalitesi esas değer olan bilgi, beceri ve davranışların kazanılmasını kolaylaştırır ve insanın büyük hedeflerine ulaşmasına yardımcı olur. Ayrıca eğitimin ekonomik ve sosyal gelişime katkı sağladığı da kanıtlanmıştır. Öğrencinin okulda kazandığı iyi notlar sonraki hayatında daha iyi gelir sağlayacağı anlamına gelmektedir. Yapılan deneysel çalışmalar, yüksek kalitedeki eğitimin ulusal ekonomi potansiyelini geliştirdiğini de kanıtlamıştır.

Özellikle kadınların okuryazarlık ve matematik bakımından yeterli olmasının doğurganlık oranını etkilediğine inanılmaktadır. Çok yakın zamanda AIDS risk ve davranışları ile ilgili seçim yapmak için gerekli zihinsel becerilerin eğitim seviyesiyle çok güçlü bir şekilde alakalı olduğu açık hale gelmiştir. Ulusal gelişimde ilköğretimin önemini göz önüne alarak, birçok ülkenin evrensel ilköğretime ulaşmayı ve düzenlemeyi sağlayacak programlar yürütmesi beklenirdi. Fakat bu durum, birçok Afrika ülkesi için geçerli değildi. Okul kayıt oranı ve katılım bakımından çok büyük farklılık göstermektedirler; bazıları evrensel provizyona çok yakın olmasına karşın bazıları bunun çok daha gerisindedir.

İlkokul kayıt oranlarını etkileyen en önemli faktörler arasında ekonomik faktörler yer alır. Araştırmalar, eğitime katılım oranı üzerinde en etkili faktörün yoksulluk olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle kırsal kesimde yaşayanlar çocuklarının okula kaydı aşamasında oluşan maliyetleri dahi karşılayamayacak kadar yoksuldurlar.

Temel eğitim kalitesini geliştirme önlemleri arasında eğitici materyallerin karşılanmasının -özellikle ders kitapları- ilköğretim kalitesini arttırmada en etkili

yöntemler arasında olduğunun çok güçlü kanıtları vardır. Sınıf içindeki öğrenme araçlarının yetersizliği birçok Afrika ülkesindeki eğitim başarısı önünde çok ciddi bir engeldir. Özellikler üniversite seviyesindeki yüksek eğitim, Afrika'nın geleceği için son derece büyük önem taşır.

Afrika'nın hem yüksek eğitilmiş insanlara hem de ekonominin büyümesi ve gelişmesini sağlayacak projelerin uygulanmasını, plan ve politikanın düzenlenmesini yapabilecek yüksek kaliteli araştırmalara ihtiyacı vardır. Bireyleri resmi ve mesleki sorumluluk içeren iş pozisyonları için hazırlamak bölgedeki üniversitelerin temel görevidir ve bu bireyleri işlerinde araştırma, tavsiye ve danışmanlık ile desteklemek de üniversitelerin bir diğer önemli görevidir. Sahra altı Afrika ülkelerinde üniversite eğitimi hızlı bir şekilde yayılma gösterse de yer taleplerinin tedarik edilmesi oldukça sorunludur. Üniversite eğitimindeki bu genişlemeye rağmen, üniversite öğrencilerinin 19-24 yaş arası olduğu da göz önünde bulundurularak, sadece belli yaş aralığındaki öğrenciler bu haktan yararlanabilmektedir. Birçok ülkede uygun şartlara sahip yaş grubunun en fazla %2'si devlet üniversitesi eğitimi almaktadır.

Diğer eğitim kademeleri gibi üniversite eğitiminin kalitesi (a) öğretici ve öğretici olmayan kadro, müfredat, imkanlar ve öğretim teknolojileri, öğrenciler için öğrenme düzenlemeleri, yiyecek içecek sağlanması ve kurumsal yönetim gibi girdilerin ve test veya sınav gibi araçların analizi ile ölçülebilir. Birçok ülkedeki devlet üniversitelerinde kütüphane imkanları oldukça yetersizdir. Yüksek kayıt yaptırılmasına rağmen üniversiteler kitapların alınması için çok para harcamaz. Öğretim kadrosu ile eş olmayan büyük oranda genişleyen kayıtlar öğrenci oranına göre kadronun arttığı anlamına gelmektedir. Normalde her üniversite kendi kadro gelişimini düzenler. Yine de finansal baskılardan dolayı kadro gelişiminin temeli olan yüksek ihtisas çalışmaları üniversite fakültelerinin ihtiyacını karşılamadığını göstermektedir. Temel hedef öğrenim kalitesinin artırılmasıdır. Uzun vadede gelişim için bu zorunlu hale gelmiştir. Bununla birlikte kalite geliştirmenin kaçınılmaz bir şekilde masraflı olduğu takdir edilir.

Kalite gelişimi bazı önlemler sonucunda elde edilebilir. Düzenlemelere ve öğretim araçlarının bütün girdilerinin kademeli bir şekilde oluşturulmasına büyük önem verilmelidir.

Sahra altı Afrika’ da eğitim: Bağımsızlıktan itibaren kayda değer bir ilerlemeye ulaştıktan sonra Sahra altı Afrika’da ciddi bir eğitim gerilemesi meydana geldiğinde 1988 yılında Ayarlama Politikaları, Yeniden canlanma ve Gelişim raporu yayımlandı. Bu rapor, kalitedeki çöküş ve kayıt olmadaki durağanlığı, ana eğitim konuları olarak açıkladı ve bu konuları çözüme ulaştırılması için ek araştırmaların yapılması gerektiğini ve birçok ülkenin eğitim politikalarında köklü değişiklikler ortaya koyduğu sonucuna ulaştı.

Rapor birçok açıdan bir ilk niteliğindedir. Sahra Altı Afrika’da eğitim üzerine ilk Dünya Bankası Politika Çalışması ve Afrika eğitim liderleri ve bağışta bulunanlar ile danışmanlık sağlayan ilk rapordur. Yayımlandıktan 20 yıl sonra raporun önerileri hala amacına uygun nitelikte devam etmektedir. Bir açıdan bu rahatsız edicidir; hiçbir etki göstermeyebilirdi.

Bir başka açıdan değerlendirildiğinde, raporun verdiği analizlerin ve önerilerin sağlam olduğu ve ilerde de sağlam kalacağı hissini uyandırabilirdi. Kötü ekonominin sonucunda Sahra Altı Afrika’daki eğitim bütçesi, okul çağındaki nüfusun yıllık %3 artması ile karşılaştırıldığında, 1980-1999 yılları arasında yıllık sadece yaklaşık %1 civarında yükselme olduğu görülmüştür. Başarılı ülkelerden şu şekilde bir ders alınabilir; güçlü politik sadakat özellikle politik açıdan zor reformların başarılı bir şekilde uygulanması açısından oldukça önemlidir. Birden fazla sorun bir araya geldiğinde, Afrika’nın bu zorluklarla mücadele etmesi için sadece eğitim yeterli değildir. Eğer Afrika ülkeleri bu rapora göre reform çeşitlerini uygulamayı başarsalardı, bu zorlukların üstesinden gelmek için daha iyi niteliklere sahip olabilirdilerdi.

Sonuç olarak Afrika ülkelerinin eğitim sistemlerini ayarlama, yeniden canlandırma ve geliştirme ihtiyacı ne yazık ki 1988’dekinden daha acildir. Kayıt yaptırma oranları Sahra Altı Afrika’da durağanlaştı ve hatta birkaç ülkede düştü. Eğitim alanında sabit olmayan sosyo-ekonomik şartlar ilköğretim kayıt yaptırma oranındaki durgunluğu ortaya koyuyor.

İkinci neden ise, eğitim kalitesinin kötüleşmesidir. Birçok ülkede finansal krizler ve yapısal ayarlama politikasından dolayı eğitim bütçesi kısıyor ve eğitimdeki devlete ait personel işten atılıyor. Sonuç olarak okul binası artan öğrenci sayısını karşılayamadığı için bir sınıfta 100 öğrencinin ders gördüğü, masaların, sandalyelerin,

çalışma kitaplarının vs. yetersiz olması gibi öğrencilerin öğrenme ortamları kötüleşiyor. Ek olarak öğretmen yetiştirme fırsatları tırmanırken, öğretmen maaşları düşük seviyelerde baskılanıyor bundan dolayı bu öğretmenlerin entelektüel ilerlemelerine engel koyuyor ve onların sosyal statülerini düşürüyor. Diğer bir ana zorluk ise ortak bir hedef ve politika olmayan uluslararası eğitim yardımıdır. Eğitime uluslararası yardım, Sahra Altı Afrika'da yardımlaşma merkezi ve idare komitesi adında kapsamlı bir plan ve politikaya ihtiyaç duyulmaktadır. 1908'de Birleşmiş Milletler ekonomisti Thorstein Veblen bilim ve teknoloji gelişimini içeren yüksek eğitimin ticarileşmesi hakkında uyarıda bulundu. Gerçeğin araştırılması ve takip edilmesi gibi bilimsel amaçların ticaret yaklaşımı ile yer değiştiğinin altını çizdi.

Bütün bu politikaların ve eğilimlerin uygulanma sonuçları köklüdür çünkü devlet tekelindeki üniversiteler, hem ekonomi hem de toplum için gerekli olan teknolojiyi ve bilgi üretimi yetersizliğini ve eleştirel kapasiteyi kaybederek kamu ilgisinden uzaklaşmaktadır.

5.1 Öneriler

- Sahra altı Afrika için uluslararası ortak bir eğitim yardımı, Sahra Altı Afrika'da uluslararası yardımlaşma merkezi ve idare komitesi niteliğinde kapsamlı bir plan ve politikaya ihtiyaç duymaktadır. Bu, kopyalamayı ve aynı projeler ile çalışmayı azaltacak ayrıca bu projelerin yetersizliğinin üstesinden gelecektir. Yardım bağışında bulunanlar, görev üstlenirler böylece bir kontrol merkezi ve güç ile artan ve genişleyen bağışlar daha çok yardım edecektir.
- Yatırımcıların eğitim sezgileri açısından katı ön şartlar koyulmalıdır; bu da demektir ki, yeni bir okul oluşturulması için belirli bir çerçevenin olması gerekmektedir.
- Özelleştirmenin genellikle planlanmış bir misyondan ziyade şans eseri ve yatırım stratejisi için gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Bu yüzden eğitimin özelleşmesi hükümet açısından eğitimin ulaşılabilirliği ve kalitesi için önceden karar verilen bir politika olmalıdır.
- Sahra altı Afrika'daki mevcut özel eğitim; öğretmenlerin kalitesi ve müfredat da dahil olmak üzere eğitim öğretim sürecinin tamamının düzenlenmesi ve daha fazla kontrol edilmesi gerekiyor. Eğer devlet yetkilileri ile eğitim sağlayıcıları arasında bir

anlaşma yoksa, etkili bir düzenleme çok daha zor olacaktır. Örneğin devlet; yardım, vergi muafiyeti ve ödenekler gibi destekler sağlarsa, kontrol ve düzenlenmenin uygulanmasını kolaylaştırabilir.

- Sahra altı Afrika'daki eğitim problemlerinin başlıcası finansal kısıtlamadır. Bunun acilen çözülmesi gerekmektedir ve devlet eğitim bütçesini arttırmazsa, çözüm daha zor ve güç olacaktır. Sahra Altı Afrika ülkelerinin çoğunun finansal problemlerden dolayı EFA eğitimini etkin hale getirmede, devam ettirmede ve ayakta tutmada başarısız olduğunu biliyoruz. Bunun yanında etkili bir denetleme, düzenleme ve kalite teminatı yapmada da başarısız oldular.

- Özel eğitim teklif edenler iddialarını hem teknik hem etki hem de daha iyi ödemeler/kar üzerine dayandırıyorlar. Fakat gerekli olan önlem, politika ve düzenlemenin olup olmadığı ve devletin bunu yapabilmesidir.

- Daha iyi öğrenme ve sonuç için bölgedeki eğitim sisteminin reforma ihtiyacı var.

- Eğitim politikası problemi zorlaştırıyor. Bölgenin mevcut birçok politikasının yasa değişikliğine ihtiyacı vardır ve buna ek olarak uygun yeni politikalar geliştirilmeli ve benimsenmelidir.

- Kamu harcamaları sıklıkla zenginleri destekler ve onlara yardım eder. Bazen mahalli ve önemi düşük okullar göz ardı edilerek, zengin bölgeler ve en iyi performansı gösteren okullar eğitim bütçesinin en büyük bölümünü paylaşır. Bu mevcut problemdir. Acilen destek verilmesi gereken okulların aksine devlet iyi performans sağlayan okullara daha fazla yoğunlaşıyor. Öğretmen ve finansal kaynakların paylaşılması standartların gelişmesine yönelik ilerlemelidir.

- Eğitim sistemindeki başarısızlıkla ekonomik başarı sağlayamayız; bu konuda devlet öncülük etmelidir. Eğitim planlayıcıları sınıf içindeki öğrenci sayısını hesaplamayı bırakıp eğitim ve öğrenimin kalitesine yoğunlaşmalıdır.

- Bütün ülkelerin hem özel hem de kamusal eğitim sağlayıcıları için etkili kalite güvence sistemine ihtiyacı vardır ve etkili ulusal öğrenme değerlendirme sisteminin kurulması gibi kritik konulara tam ilgi verilmelidir.

- Beceri bakımından düşük nitelikli ve yoksul insan potansiyelindeki kayıplar ekonomimiz ve üretkenliğimiz için ciddi problemlerdir. Bu sadece kaliteli eğitimin

yapılması ile önlenabilir çünkü eğitimdeki düşük kalite, bu problemin iç ve ana nedenidir.

- Dünyadaki daha gelişmiş yüksek eğitim sistemi ile karşılaştırıldığında, Afrika'daki kalite güvence sistemi hala başlangıç aşamasındadır ve bundan dolayı birçok zorlukla karşılaşmaktadır. Başarılı bir kalite güvence sistemi, daha çok kuruluştaki yüksek nitelikli üyelere ve yöneticilere ve ulusal Kalite Güvence kurumlarındaki yetkin, profesyonel ve teknik kadroya dayanmaktadır. Sahra altı Afrika'daki kalite güvencesinin ana kısıtlamaları; yetersiz insan kapasitesi, ajans ve kurumsal seviyelerde yetersiz yatırımlar, ulusal kalite güvence politikasının eksikliği, itaat etmeyi güçlendirmek için yaptırım ve teşvikin eksikliği, eğitimin kalitesini düzenlemek için sistemin ve standartların eksikliğidir.

- Kanunların göz ardı edilmesi durumunda buna gereken tepki verilmelidir, bu da ancak yolsuzluk salgını bitirmekle gerçekleştirilebilir. Bu yüzden yolsuzluk azaltılmalı ve bitirilmelidir.

KAYNAKÇALAR

- An overview of education management in Sub Saharan Africa.
<https://en.unesco.org/gem-report/sites/gem-report/files/191393e.pdf>
- Archer, M., 1984. 'Social Origins of Educational Systems' Sage, London.
- Bartlett, W., 1993. 'Quasi-markets and educational reforms' In: Le Grand, J., Bartlett, W. (Eds.) Quasi-Markets and Social Policy. Macmillan, London.
- Basic Education in Sub-Saharan Africa and Japan's Initiatives for Educational Cooperation.
- Bowe, R., Ball, S., Gold, A., 1992. 'Reforming Education and Changing Schools' Routledge, London.
- Bray, M. 1996. 'Educational Reform in a Small State: Bhutan's New Approach to Primary Education'. International Journal of Educational Reform 5(1):15- 25.
- Chapman, D.W., and Snyder, C.W., Jr. 2000, in press. 'Can High Stakes National Testing Improve Instruction': Reexamining Conventional Wisdom. International Journal of Educational Development (to appear in volume 20)
- Cummings, W.K. 1997. 'Management Initiatives for Reaching the Periphery'. In Quality Education for All: Community-Oriented Approaches, edited by H.D. Nielsen and W.K. Cummings. New York: Garland.
- David Chapman and Don Adams 2002. 'The Quality of Education': Dimensions and Strategies.
- D. Bruce Johnstone, 1998. 'The Financing and Management of Higher Education': a status report on worldwide reforms. World Bank – State University of New York at Buffalo.
- Education and National Development: Priorities, Policies, and Planning. Series "Education in Developing Asia". Manila: ADB, and Hong Kong: Comparative Education Research Centre, University of Hong Kong.
- Edwards, T., Fitz, J., Whitty, G., 1989. 'The State and Private Education': An Evaluation of the Assisted Places Scheme. Falmer Press, London.

- Farrell, J., and Oliviera, 1993. Teachers in developing countries: Improving Effectiveness and Changing Costs. Washington, DC: World Bank.
- Fitz, J., Halpin, D., Power, S., 1993. Grant Maintained Schools: Education in the Marketplace. Kogan Page, London.
- Fliegel, S., Macguire, J., 1990. Miracle in East Harlem: The Fight for Choice in Public Education. Random House, New York.
- Fowler, M., 1993. Factors influencing Choice of Secondary Schools. University of Canterbury, Christchurch.
- Frans van Vught, “Autonomy and Accountability in Government/University Relationships” in Jamil Salmi and Adriaan Verspoor, Eds. Revitalizing Higher Education. London, Pergamon Press. 1994.
- Gentili Pablo, “Report on the Crisis of Higher Education: The Permanent Crisis of the Public University, Nacla Report on the Americas, Vol XXXIII, N.4.
- Glennerster, H., 1991. Quasi-markets for education? Economic, Journal 101, 1268–1276.
- Gorard, S., Fitz, J., 1998a. The more things change ... the missing impact of marketisation. British Journal of Sociology of Education 19 (3), 365–376.
- Hanushek, E.A. 1994. Making Schools Work: Improving Performance and Controlling Costs. Washington, DC: Brookings Institution.
- Heneveld, W. 1994. Planning and Monitoring the Quality of Primary Education in Sub-Saharan Africa. AFTHR Technical Note No. 14, Human Resources and Poverty Division. Washington, DC: World Bank.
- Henig, J.R., 1994. Rethinking School Choice: Limits of the Market Metaphor. Princeton University Press, Princeton.
- Heyneman, S.P., and Loxley, W.A. 1983. The Effect of Primary School Quality on Academic Achievement across Twenty-nine High- and Low-Income Countries. American Journal of Sociology 88(6):1162-94.
- Hidden privatization in public education Preliminary Report, prepared by Stephen J Ball and Deborah Youdell Institute of Education, University of London.

<http://download.eiie.org/docs/IRISDocuments/Research%20Website%20Documents/2009-00034-01-E.pdf>.

- International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA). 1995. Third International Mathematics and Science Study (TIMSS), 1994- 95. The Hague: IEA.
- International journal of educational development 2000. Marketization and privatization in mass education systems.
- Johnstone D. Bruce. "The Financing and Management of Higher Education: a status report on worldwide reforms. World Bank – State University of New York at Buffalo. 1998
- Keeves, J.P., and Adams, D. 1994. Comparative Methodology in Education. In The International Encyclopedia of Education, edited by T. Hußen and T.N. Postlethwaite. Second edition. Oxford: Pergamon.
- Klein, R., 1984. Privatization and the welfare state. Lloyds Bank Review (January), 12–29.
- Krutilla. et al., Public versus Private Ownership: The Federal Lands Case, 2J Pol. Analysis & Mgmt. 548 (1983).
- Kyrgyz Research Institute of Higher Education Problems, Ministry of Education, Science and Culture. 1997. Country Report: Regional Study of Trends, Issues and Policies in Education. Country Sector Study prepared for ADB.
- Le Grand, J., Robinson, R. (Eds.), 1984. Privatization and the Welfare State. Allen & Unwin, London.
- Levac, jc, R., 1995. Local Management of Schools: Analysis and Practice. Open University Press, Milton Keynes.
- Lockheed, M.E., and Verspoor, A. 1991. Improving Primary Education in 20 Developing Countries. New York: Oxford University Press.
- Lauder, H., Hughes, D., Waslander, S., Thrupp, M., McGlenn, J., Newton, S., Dupuis, A., 1994. The creation of market competition for education in New Zealand, Smithfield Project, Wellington, Victoria University of Wellington.

- Martin Garnoy. Did privatization reforms make for better education
- Mehtap Yildirim 2013; 'Effects of privatization on education quality and equity': Comparison of a public and a private primary school in Turkey.: <http://iasr.org/rs/020407.pdf>
- Mingat, A. 1996. Elements in the cost and financing of education in Lao PDR. Dijon, France: University of Dijon. Sarason, S.B. 1971. The Culture of the School and the Problem of Change. Boston: Allyn and Bacon.
- Moore, D., Davenport, S., 1990. School choice: the new improved sorting machine. In: Boyd, W., Walberg, H. (Eds.)
- Murphy, J., Gilmer, S.W., Weise, R., Page, A., 1998. Pathways to Privatization in Education. Ablex, Greenwich, CT.
- Peter Materu 2007. 'Higher Education Quality Assurance in Sub-Saharan Africa Status, Challenges, Opportunities, and Promising Practices': THE WORLD BANK Washington, D.C.
- Plank, S., Schiller, K.S., Schneider, B., Coleman, J.S., 1993. Effects of choice in education. In: Rasell, E., Rothstein, R.
- Pollard, S., 1995. Schools, Selection and the Left. Social Market Foundation, London.
- Power, S., Fitz, J., Halpin, D., 1994. Parents, pupils and grant maintained schools. British Educational Research Journal 20 (2), 209–226.
- Pring, R., 1987. Privatization in education. Journal of Education, Policy 2 (4), 289–299.
- Private education in sub-Saharan Africa; About Development February 2014
- Privatisation: a burden or strategy for Sub-Saharan Africa? Author: Arrey Mbongaya Ivo.
- (Regional overview sub-Saharan Africa)
- Smith, T., Noble, M., 1995. Education Divides: Poverty and Schooling in the 1990s. Child Poverty Action Group, London.

- The Shadow Education System: Private Tutoring and its Implications for Planners. Paris: UNESCO International Institute for Educational Planning, and Oxford: Pergamon Press. 1999.
- The State of Higher Education in Somalia: Privatization, rapid growth, and the need for regulation.

http://www.heritageinstitute.org/wpcontent/uploads/2013/08/HIPS_Higher_Education_ENGLISH.pdf.
- The World Bank and the Privatization of Public Education: Gian Carlo Delgado-Ramos and John Saxe-Fernández National Autonomous University of Mexico, Mexico.
- Tooley, J., 1996. Education without the State. Institute of Economic Affairs, London.
- Trends in Higher Education Regulation in sub-Saharan Africa: A. B. K. Kasozi.
- Walford, G., 1992. Educational choice and equity in Great Britain. Educational Policy 6 (2), 123–138.
- Witte, J.F., Thorn, C.A., Pritchard, K.A., 1995. Private and Public Education in Wisconsin: Implications for the Choice Debate. University of Wisconsin, Madison.
- Whitty, G., 1998. New labour, education and disadvantage. Education and Social Justice 1 (1), 2–8.
- Whitty, G., 1984. The “privatization” of education. Educational Leadership 41 (7), 51–54.
- Whitty, G., Power, S., Edwards, T., 1998. The assisted places scheme: its impact and its role in privatization and marketization. Journal of Education Policy 13 (2), 237–250.
- World Bank, Higher Education Financing Project. Report No. 17174. Washington, June, 1998.
- World Bank research observer 1997: Is privatisation through education vouchers really the answer.

- Wylie, C., 1995. Contrary currents: the application of the public sector reform framework in education. *New Zealand Journal of Educational Studies* 20 (2), 149–164.
- Young, S., 1986. The nature of privatization in Britain 1979– 85. *Western European Politics* 9, 235–252.
- http://aadvice.hiroshima-u.ac.jp/e/publications/sosho4_1-01_02.pdf
- http://archive.unu.edu/africa/files/UNU_RevitalizingHigherEducation.pdf
- http://cgfa.ilga.gov/Upload/2006Gov_Privatization_Rprt.pdf
- <http://closup.umich.edu/files/pr-1-privatization.pdf>
- <http://digitalcommons.maclester.edu/bildhaan/vol7/iss1/7/>
- <http://dspace.africaportal.org/jspui/bitstream/123456789/32256/1/RP139.pdf?1>
- <http://economictimes.indiatimes.com/definition/privatization>
- <http://education.stateuniversity.com/pages/2466/Sub-Saharan-Africa.html>
- <https://en.unesco.org/gem-report/sites/gem-report/files/157229E.pdf> UNESCO
- http://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Nigeria.
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Privatization>
- <http://fee.org/freeman/detail/the-problem-with-privatization>
- <http://globalinitiative-escr.org/advocacy/privatization-in-education-research-initiative/>
- http://jica-ri.jica.go.jp/IFIC_and_JBICISudies/english/publications/reports/study/topical/sub_sahara/keynote_4.html
- <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/6757>
- <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001176/117631e.pdf>
- <https://wciavoices.wordpress.com/2013/02/01/education-in-sub-saharan-africa-problems-abound/>

- <http://www.afd.fr/webdav/site/afd/shared/PUBLICATIONS/RECHERCHE/Scientifiques/Question-developpement/03-VA-question-developpement.pdf>
- <http://www.brookings.edu/research/opinions/2013/01/16-africa-learning-watkins>
- <http://www.campaignforeducation.org/en/news/global/view/601-how-privatisation-of-education-negatively-impacts-girls-gce-joins-collective-call-to-cedaw-with-new-report>.
- <http://www.classbase.com/countries/Democratic-Republic-of-the-Congo/Education-System>
- <http://www.commondreams.org/views/2014/05/16/privatization-problem-not-solution>
- <http://www.economicshelp.org/>
- http://www.egitimsen.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=16838#.VYHqsPntmko
- <http://www.ekodialog.com/Konular/ozellestirme.html>
- <http://www.economicshelp.org/blog/501/economics/advantages-of-privatisation/>
- <http://www.educationinnovations.org/sites/default/files/Kenya%20Education%20Overview-2.pdf>
- http://www.inesite.org/uploads/files/resources/Education_and_Fragility_Synthesis_Report.pdf.
- <http://www.norrag.org/es/publications/boletin-norrag/online-version/a-world-of-reports-a-critical-review-of-global-development-reports-with-an-angle-on-education-and-training/detail/education-in-sub-saharan-africa-policies-for-adjustment-revitalization-and-expansion.html>.
- <http://www.princeton.edu/~starr/articles/articles80-89/Starr-MeaningPrivatization-88.htm>
- <http://www.prb.org/pdf12/status-report-youth-subsaharan-Africa.pdf>

- <http://www.section27.org.za/wp-content/uploads/2013/10/Spaull-2013-CDE-report-South-Africas-Education-Crisis.pdf>

Research Summary

The paper is about the effect of privatization of education in Sub Sahara Africa and the main objective of this study is to investigate the impact of privatization of education on quality of education and provide recommendations based on the findings. Despite the many importance and advantages of private education in Sub Sahara Africa it has some disadvantages and weaknesses that need attention. Both qualitative and quantitative methods were used in the study.

The study used a questionnaire survey an interview instrument design to collect data and the data was collected successfully. The quantitative data collected was analyzed using SPSS package and excel and descriptive analysis was used for qualitative data. The study was conducted in Ankara Turkey but concerned Sub Sahara Africa as shown in the title of the research. Among the core findings, lack of effective administration and regulation, poor quality control system and huge corruption in both public and private education providers.

Among recommendations, strict preconditions must be laid down for the perspective investors of education intuitions; this means there must be a framework for the creation of a new school. Currently private education in SSA needs extra degree of control and regulation over all teaching learning process including the curricula and qualification of teachers. An effective regulation will be very much difficult if there is no any contract between education providers and government authorities. It is observed that privatization always occurs by lucky and for investment strategies rather than a deliberate mission. For this matter privatization of education should have predetermined polices from the side of the government regarding the access and the equity of education. Education policies weight the problem, most current polices of the region need amendment, and furthermore new appropriate policies must be developed and adopted. International aid to education for SSA needs a comprehensive plan and policy, a common steering committee and international cooperation centers in SSA.

This will reduce the duplications and the overlap of same projects and also will tackle down the inefficiency of these projects.

Aid donors play a role, so increase and expansion of aid with one command and control will help much. When a law is broken the appropriate action must be taken and this cannot be true unless we eliminate the disease of corruption, so corruption must be reduced and eliminated. All countries need effective quality assurance framework for both private and public education providers and the critical task of building effective national learning assessment system must be given full consideration.

The main problem of education in SSA is financial constraints this needs urgent solution and if governments don't increase the budget for education the solution will be tough and laborious. The allocation of financial resources and teachers to schools should be geared towards the improvement of standards.

Curriculum vitae (Özgeçmiş)

Personal details

Name: Abdulkadir Hamid Mohamed
Address: Garowe, Somalia
Tell no: +25290776846
Email: xaamid19@gmail.com
Nationality Somali
Gender: Male

Core competencies:

1. Analytical Thinking
2. Interpersonal and Teamwork Skills
3. Project Management
4. Community Mobilization and Awareness rising
5. Report and Research Writing
6. Team Player
7. Fostering Teamwork and Building Collaborative Relationships
8. Humanitarian Procedures and Principles
9. Problem Solving and Communication skills
10. Empowering and Developing Others

Researches and publications:

- Participated research about human right abuses in Bosaso City.
- Surveyed livelihood and household income in Puntland, Somalia
- Effects of poor leadership on development (publication)
- Deforestation and desertification in Somalia (publication)
- Effects of privatisation of education on quality (thesis)
- Impact of conflict in Somalia (article)
- Macro economic projections of Puntland State (research)
- Baseline survey on OVC (orphans and other vulnerable children)

Hobbies: Reading and watching TVs

Computer skills

Competent with most Microsoft office programs such as Word, Excel, Access and PowerPoint.

Institutions and colleges

1. Global institute of computer science
2. Salahudin institute of languages
3. Al--Farhan institute of English language
4. Al-Nur institute of Arabic language

Educational background

M.A	Ankara University, Ankara Turkey Public Economics, 2015
B.A	Puntland State University, Garowe, Somalia Public Administration, 2010
B.A	East Africa University, Bosaso, Somalia Education, 2012
Diploma	Garowe Teachers Education College, Garowe Somalia Education, teacher training, 2009
Secondary	Gambol Secondary School, Garowe, Somalia

Work experiences

- Human Rights Project Officer: Handicap International
- Project Coordinator and logistics officer: Somali Women Vision (SWV) NGO.
- Policy and Planning Officer: Puntland Ministry of Education in partnership with EU.
- Team Leader and child protection officer: Somali Scio-Cultural Organization
- Accountancy Teacher at: Kaalo Relief and Development Organization (SYLP Project)
- Basic accounting and Finance Trainer: Somali Family Services (SYLP Project)

- Data collector: Ministry of Planning and International Cooperation in line with UNFPA
- Chairman at Somali Youth Development and Activity Centre (SOYDAC).

